

Rosmalla

HEEMKUNDEKRING - ROSMALEN

Heemkundekring Rosmalen

Jaargang 29 - Nummer 1

COLOFON

JAARGANG 29 - NUMMER 1 MAART 2019

Rosmalla (ISSN 0925-2894) wordt drie keer per jaar uitgegeven onder eindverantwoording van het bestuur van Heemkundekring Rosmalen.
Hoff van Hollantlaan 1R
5243 SR Rosmalen
073-5221832
heemkundekring@kpnmail.nl

www.heemkundekringrosmalen.nl

Bestuur Heemkundekring Rosmalen:

- Rien van den Broek, voorzitter
- Truus Birsak-Verhallen, secretaris
- Henda Pennings-van der Leest, penningmeester
- Rien van Grunsven, lid
- Kitty van der Doelen-Crane, lid
- Wim van Son, lid

Werkgroep Redactieraad 'Rosmalla':

- Gerrit Mol
- Frans Vos
- Michiel van Heumen
- Wil Coppelmans
(lay-out en tekstverwerking)

Productie:

- Druk: Nextprint B.V. den Bosch

Losse nummers:

- €5,50 per uitgave

Kopijadres:

- g.mol@ziggo.nl
Heemkundekring Rosmalen
Hoff van Hollantlaan 1R

Ledenadministratie:

- Truus Birsak,
Milla de Kampenstraat 5,
5248 AR Rosmalen

Iedere auteur draagt persoonlijke verantwoordelijkheid voor zijn of haar artikel. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd tenzij bronvermelding plaatsvindt.

Inhoudsopgave	Pagina
<i>Redactie</i> Voorwoord	2
<i>Henk de Werd</i> 2019 Dertig jaar geleje	2
<i>Jo Versteijnen</i> De Tweeberg in Hintham	4
<i>Ad van Liempt</i> Gevelstenen en namen van panden in Hintham Deel 2	8
<i>Harry Coppens †</i> Voor u gehoord 291	12
<i>Henk de Werd</i> 1980 Het Rosmalense revuegezelschap 2005 Deel 2	13
<i>Wim Veekens</i> Enkele namen van panden onder Hintham nader toelicht	26
<i>Redactie</i> OJC Nieuws uit 1948	29
<i>Jo Versteijnen</i> Dina Wonders ging wel mee !	30
Heemkundekring Rosmalen dankt zijn sponsors	32

Foto voorzijde en achterzijde omslag:

U ziet het schilderij "Rosmalens dorpsleven." Het werk heeft lang gehangen in de school in Kruisstraat. Het werd geschonken door de gemeente, die toen tevens schoolbestuur was. Toen de school gesloten werd, verhuisde het werk naar een basisschool in 's-Hertogenbosch. Gelukkig is dit schilderij van de Brabantse schilder Kees Bastiaans nu weer terug in Rosmalen, na de nodige inspanningen van onze heemkundekring. Het is nu te bezichtigen in het trappenhuis van Perron-3.

Voorwoord

Redactie

De redactie van *Rosmalla* had deze keer een luxeprobleem: te veel kopij! We moesten een keuze maken en zijn daarin -volgens onszelf- goed geslaagd. U leest weer veel interessante en goed leesbare artikelen over ons dorp. Hintham is deze keer goed vertegenwoordigd, maar ook het verenigingsleven neemt een fors aandeel in deze aflevering.

Over de bezetting en de bevrijding van de Tweede Wereldoorlog is al veel gepubliceerd. Toch wil *Rosmalla* het volgende nummer in het teken van de voorbije oorlogsverhalen plaatsen. Wij zoeken daarom naar ooggetuigenverhalen uit het gewone dorpsleven in die jaren. Dat mogen ook verhalen zijn die u van uw ouders of grootouders gehoord hebt. Hoe ging dat nou, als je de schuilkelder in moest? Hoe wist je nou dat de school dicht bleef, omdat de bezetter of bevrijder het gebouw nodig had? Hoe was de relatie met de Duitse soldaten? Zijn er nog contacten met bevrijders? Als u iets kwijt wil of kunt, schrijf het op. Als u het liever vertelt en door anderen laat opschrijven, neem contact op met de redactie.

Veel genoegen met deze nieuwe aflevering van *Rosmalla*!

2019 Dertig joar geleje

Driek van Grètte

Zo af èn toew duu Driek van Grètte nog op Rusmolle op af. Lópes te voet dur 't nêj sèntrum van Rusmolle, blef ie ifkes stilstoan bè de Harry Coppesstroat. D'r ware de vurrige euw twééj Harrie Coppese in ons dùrp. De kassier van de Boereléénbank en de mister van Bèrt Coppes. Ik zu zegge, geminte zet 'r op 't bordje 's bè wie ge bedoelt. Ik denk, dèt 'r veul oûw Rusmollese doar, krèk ès ikke, ston te rikroaje.

O, waar 't d'n heemkundige skrèver? Nou zet 'r dan gewoon mar "de mister van Bèrt Coppes" onder.

Wor is de ted toch gebleve. In m'n verbilding ziej ik hier d'n oûwe Skèl rondlope, smit èn caféhouwer, èn zonne zoon, Jan, de rooie Skèl. Hij gongk immigrére en din op Kanneda op af. Loat 'm nou toch 'ne keer trug komme èn ge geleuft 't niej. Hij ston soindus ès koiboi Jan mi 'ne koiboihoet op de kerkmisse.

Minse wè is 't toen toch gebuurt. Ze hurde koiboi Jan liever ès de preek van de pestoor. Ik zie de rooie Jan nog in de smidderèj same mi de Koek van de Krausstroat, die barstende tandpèn ha. Ik zie hoe de rooie Jan mi 'n kombienaasietang die doar erges op 'n smerrige werkbank laag d'n halve rotte taand van de Koek trekt. Tandpèn over zudde zegge. Mar hij liep wel weke lang mi 'ne geruite handdoek um zenne kop vanweges 'n kaakontsteking van de smit èn tandarts. 't Waar mar héél gewoon in dè Rusmolle van toen.

Ik zie 't oûw kermisterrein bè de viela van Lutkie. Ik denk òn Mrienus Groos zonne winkel, oit opgestart dur Has

Vorstenbosch, die wèllie gewoon Has Pèk nuumde. Hulde òn de mister van Grèt de Wèrd die dè in de *Rosmalla* in de vurm van 'n mooie liedje d'n middelstand van vruuger hi beskreve. Wijer kùirende in de richting van d'n audiesjén, bè de Boereléénbank loop ik doar, sakkerjuu, de mister van d'n bèkker tege 't lijf, ók nog ók nog óók. "Ók laast van koaj óre, Driek, krèk ès ikke? Och, ès 't doar bè blef, dan zulle we mar niej klage." Èn same lope we bè d'n órewinkel binne. Buurtende over ons Rusmolles dùrp van vruuger. vroagt de mister of Driek wit, dè de Heemkundekring van Rusmolle dees nêj joar 30 joar bestu. Ik verskiet 'r af èn belof 't ifkes noa te kèke en de vraag wort gesteld "zunder nog minse van leve die van 't uurste begin af òn lid zen geweest?" Ik kiek doar van op, want dè hat ie v'rdomme niej gezeet.

Die hi natuurlijk mooi gedocht, loat dè Drieke mar mooi ùitzuuke. Zo goa dè dik bè misters. Mrienus van Alenbeek, de kolenboer in Hinthum, zin 'ne keer tege mister Broeren in Hinthum: "Hier he'k 'n nêj èpelsort getuld mister. 't Zen verrèkje koaj". "Hoe hète ze? ", vroeg ie ók nog. "Skoolmisters", zin de kolenboer. Nou doar kos mister Broeren 't wir mi doen! Ès ginnen aandere weet ik dè Nolland Rusmolle geholpe hi um ók hier 'n heemkundekring van start te loate goan. De 12de janoeuaarie 1989, dè's dus 30 joar geleje, waar de oprichtingsvergadering in De Kentering. Alle Rusmollese die doar toen bè waare stemde d'r mi-j-in. Rusmolle ha op dèzèlfde momènt 'n heemkundekrup. Van de driek minse die mónde lang gewerkt han òn 't zuuke van bestuursleej, 't make van 'n rigglement èn de zuuktocht nor'n archiefruimte zen d'r nog twééj in

*“Harry Coppens, de mister van Bèrt Coppes, mi zen klas op de ouw jongesskool in Rusmolle”.
Rosmalen collectie van Henk de Werd in het stadsarchief van 's-Hertogenbosch.*

ieder geval over. Michiel van Heumen, nog héél aktief vur de *Rosmalla* èn de mister van d'n bèkker, die nog steeds over Rusmolle vruuger skrèft. Overiges die uurste archief-ruimte vonne ze in de Malleskamp in 't gemenskapshaus doar. Wie d'r ammel in de Kentering ware toen? 't Waar ifkes zuuke, mar ze kwame bove wötter èn... doar zen d'r veul al dood af. Van degene wor ik 't zeker af weet, hè'k 't 'r mar bègezet. Lies van Tóontje de Smid (dood), Amende van de Wiel, Mevr. v.d. Does, Mien van Harrie van Eerd (dood), Kees Hellemons (dood), Christien van Helvoort, skooljuffrouw in de Malleskamp, Mevr. Van Helvoort-van Boakel, Michiel van Heumen ùit Hintum, Jos Heijmans (dood), A. Hilgersom, P. Horrik-de Vaan, Frans Janssen d'n uurste sikkretaris van de heemkundekring (dood), A. Janssen-Vergouwen 't wèfke van sikkretaris Frans, mister der Kinderen (dood), P. Kuijer,

Wim Leenman (dood), J. van Poppel-Heijmans, G. Valk arsiètèkt in de Weidestroat (dood), J Verhoeven, W. Verstappen-Witlox van de postboi. Ze waar kleuterjuf op de Krausstroat, Erwin Verzantvoort. unne klèinzoon van d'n ouwe Jan Skèl. Henk de Werd, Jo Westerlaken (dood), Wim Westerlaken, pastoor van Boerdonk lang geleje (dood). Arie van de Ven, ók sikkretaris geweest van de heemkundekring (dood), Theo Derksen, d'n uurste veurzitter (dood).

't Zen stuk vur stuk minse, die we niej meuge vergéte umdè ze òn de basis hen gestoan van de bloeiende heemkundekring van Rusmolle nou. Umdùrrum is 't toch goed geweest um ze ammel nog 's 'ne keer ùit de motteballe te hoale. Mi dank òn de mister van d'n bèkker. Ik hep 't mi plezier opgezocht en dees stukske òn 't pepier toevertrouwd. Heemkundekring Rusmolle, perfiesiejat!

De Tweeberg in Hintham

Jo Versteijnen

Het vierde artikel in de reeks “Hoe zag Rosmalen er uit rond het jaar 1950” gaat dit keer over de Tweeberg in Hintham. In mijn jonge jaren was de kortste verbinding tussen Rosmalen en de stad de Tweeberg en Hintham.

Café de Schaapskooi

Als je vanuit Rosmalen kwam en – nadat je de spoorlijn in de Weidestraat of de naastgelegen onbewaakte overweg was overgestoken – ging je tussen Café De Schaapskooi en het huisje van de familie Spierings richting Hintham over de – wat nu nog een klein stukje - Burgemeester Jhr van Heijdenlaan is.

Familie Spierings

Waar bij de aanleg van de A2 in 1970 een viaduct verrees begon de Tweeberg met aan de linkerkant vier huisjes. Ik ben in het bezit van een gemeentevademecum uit 1963, waar alle adressen van de inwoners van Rosmalen in staan. Hieruit kon ik gemakkelijk de toenmalige bewoners

en hun huisnummer opzoeken. Het eerste huis werd bewoond door de familie van Sjors Swanenberg. Sjors was schilder van beroep en in zijn vrije tijd een trouwe zanger van de Rosmalense Operette vereniging. Daarnaast woonden twee zussen van Sjors. Op no 6 woonde Jos van der Velden, de verzekeringsman, en daarnaast stond tenslotte het huis van de familie Van Hoof.

Familie van Hoof

Dit waren de huisnummers 2-4-6 en 8. Na het vierde huis ging links een pad met de naam Overdijk. Aan dit wegje stonden twee woningen. Een werd bewoond door de familie van Frans van Alebeek (no 2) en het andere door de familie Bart van Gerven (no 1).

De Overdijk liep vroeger verder door tot bij de Heer en Beekstraat. Keren we terug naar de Tweeberg dan komen we nu uit bij de boerderij van Has Dielissen (no 10). Die boerderij stond ongeveer waar nu de volkstuinten van Semper Virens liggen, aansluitend aan de tuin van villa Zuiderbosch, het prachtig gebouw dat in 1884 is gebouwd met als eerste bewoner de Bossche ondernemer G. Sweens van koffiebranderij De Drie Mollen. Later woonde hier in de zomermaanden de familie Eugène Goulmy. Hij was sigarenfabrikant en noemde zijn buitenverblijf Dorothy Hall naar de voornaam van zijn echtgenote Dorothea.

Has Dielissen was getrouwd met Frieda Engelen. Has en Frieda kregen een groot gezin en een foto van dit gezin mocht dus niet ontbreken op onze mooie tentoonstelling over grote gezinnen enkele jaren geleden in het Rodenborch College.

Gaan we verder de Tweeberg op en komen we bij het huis van Marinus en Els van Bakel. Marinus werkte jaren-

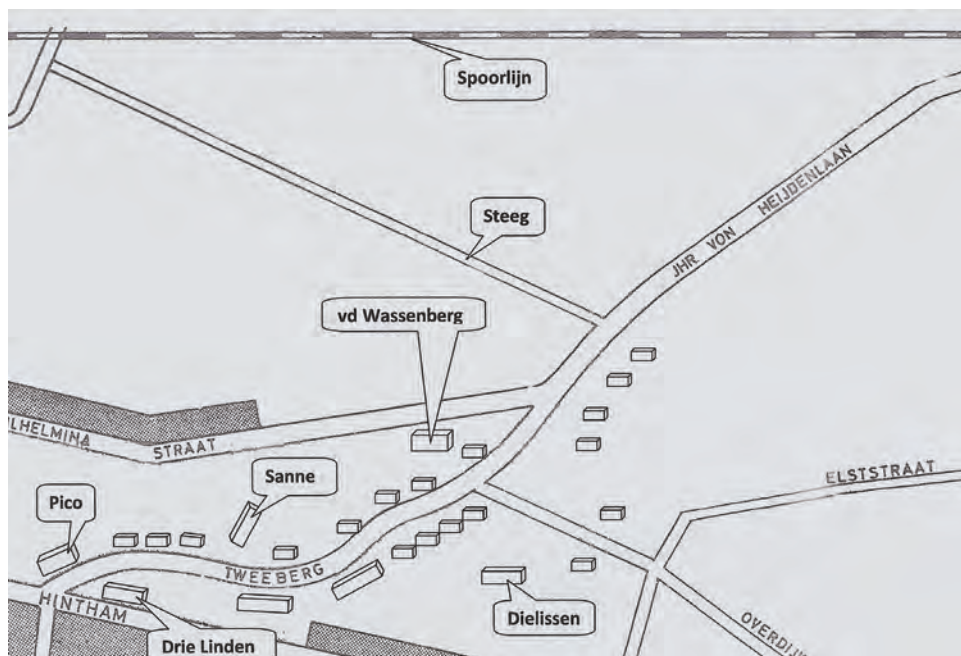

Villa Zuiderbosch

lang als machinist op de asfalmachine van de firma Jan Heijmans. Els Karkus was geboren in Hongarije evenals haar broer Willy, die lang bij hun inwoonde. Els was als meisje in Rosmalen gekomen en is in het gezin van Piet van Lier “opgegroeid”. Ze werkte daar heel lang in de slagerij. Het volgende huis werd bewoond door de familie van Ad Versteijnen (voor zover ik weet geen familie). Ad was lange tijd bakker bij de bakkerij van Dirk Verbiesen (Dirk d’n Bies) op de hoek Molenstraat en Oude Baan. Voorheen woonde in dit huis Piet van den Wassenberg. Piet was getrouwd met Toos Engelen, zus van Frieda. Piet had een isolatiebedrijf en het dijkhuisje werd al snel veel te klein voor zijn groeiend bedrijf. In 1957 verhuisde hij

naar de boerderij van Jan van der Loo die stopte met boeren. Deze boerderij stond 50 meter verderop aan de latere Wilhelminastraat. Het toponiem van deze plek was in het verre verleden de Lekkepot. Gaan we verder naar huisnummer 16: hier woonde na zijn terugkeer als militair uit Nederlands-Indië Jan Krooswijk. Jan had uit Indonesië zijn vriendin Franni Tutti meegebracht, een kleurrijke verschijning op de Tweeberg. Gaan we verder naar Tweeberg 20. In deze dijkwoning woonden Harrie Engelen en Drika van der Zandt. Harrie reed jarenlang met zijn melkwagen door 's-Hertogenbosch. Drika was een dochter van Driek van der Zandt, in Rosmalen beter bekend als Driek d’n Brouwer. Driek werkte als brouwer in brouwerij de Kroon in de Dorpsstraat. Harrie en Drika waren reeds eerder getrouwd geweest en hadden een gezin gesticht, maar hadden door ziekte hun partner verloren. Harrie was getrouwd met Johanna Timmers (1887-1928) en Drika met Franciscus Voets (1890-1937). Op deze plaats is nu Voets Zonweringen gevestigd.

Dan komen we bij een rij dijkwoningen die nu nog steeds bestaan. Het waren de nummers 22 t/m 44. De achtertuinen van deze woningen grensden ook aan het landgoed Zuiderbosch. Op no 22 woonde de familie Van Grootel. Frits van Grootel was doofstom, zoals dat toen heette, en was schoenmaker van beroep. De familie Van Grootel was het eerste gezin op de Tweeberg die een televisie in huis hadden en op woensdagmiddag mochten de kinderen uit de buurt daar televisie komen kijken voor 5 cent. Op de nummers 24 t/m 42 woonden respectievelijk de families

Bewoning Tweeberg rond 1960

Woningen huisnummers 22 t/m 44

van Huub Tissen, J. Ploegmakers, A. Vugts, A. Rovers, Fr. van Hal, Cees en Wout van Meel, C. van Thiel, J. van Balsfoort en M. van Rosmalen. Het laatste huis in deze rij werd bewoond door de familie A. Blom.

Ook de heer Blom was van beroep schoenmaker. In dit gezin waren zowel man als vrouw gehandicapt in spreken en horen. Zij zijn de ouders van de later bekende uitbater van café De Drie Linden in Hintham, Piet Blom.

Tweeberg no 5

Tegenover deze lange rij woningen met even huisnummers stonden maar vier woningen aan de overzijde van de weg. Op nummer 1 woonde het gezin van Marinus van Alebeek.

Hun dochter Zus trouwde later met Jan Bouwmans sr, de bekende olieman uit Rosmalen. Hun zoon Jan jr woonde en werkte nog later in dit huis verder aan zijn bekende olie-imperium.

Op huisno 3 woonde in 1963 de familie Kusters en tussen

Harrie Engelen

deze twee woningen liep een pad naar de woning van Piet van den Wassenberg. Verder op nummer 5 woonde Martien van Gerven en op 7 de familie Gevers. Tot zover de bebouwing aan die zijde van de Tweeberg.

Aan de zijde van de even nummers zien we iets verderop richting 's-Hertogenbosch weer een rij van negen dijkwoningen. Ook deze woningen bestaan nog steeds. De eerste vier zijn twee aan twee gekoppeld, daarna een vrijstaande woning en dan weer vier twee aan twee gekoppelde woningen. Deze laatste vier zijn weer anders van bouw dan de eerste vier. Deze woningen hadden de huisnummers 48 t/m 66. De nummers 48 t/m 56 werden bewoond door de families Antoon Teulings, Huub Peijnenburg, Jos Gevers en Harrie Bosch. De middelste woning door Martien van der Pas en daarna op 60 t/m 66 woonden de families van de weduwe Van Rossum, Bert Heijmans, Harrie Heijmans en tenslotte de familie Tops. Tegenover deze serie woningen stond maar één huis, namelijk het huis van Cor van Stiphout.

Waar nu de Beatrixstraat de verbindingsweg is tussen de

Huis Cor van Stiphout

Huis van familie Sanne na de brand

straat Hintham en de Wilhelminastraat stond vroeger op een verhoging de boerderij van de familie Sanne. Deze boerderij is jaren geleden door een felle brand verwoest en daarna verder afgebroken. Stilaan komen we bij het eindpunt van de Tweeberg, maar eerst komen we bij drie woningen met oneven huisnummers, namelijk de woning van Toon Schoot de schilder die samen met de ons welbekende maquettebouwer Cor Verstegen een schildersbedrijf runde.

Op nummer 15 woonde Piet van Herpen en op nummer 17 Gredje Pennings die een loodgietersbedrijf had. Hij was een zoon uit het bekende Rosmalense Pennings bouwersgeslacht en in zijn jonge jaren ook een belangrijke schakel in het ODI elftal. Tenslotte het laatste pand aan de Tweeberg, daar was het bedrijf Pico gevestigd. Die afkorting stond voor de beginletters van de naam van de eigenaar Piet Coppens. Op het bord aan de muur stond dat het een bedrijf was voor elektrische technische groothandel en import van Polytron apparatuur. Dit was het beeld van de Tweeberg zo rond de jaren zestig van de vorige eeuw.

Achter cafe De Drie Linden kreeg de Tweeberg zijn aansluiting met de straat Hintham, meer bekend als de Graafseweg.

Natuurlijk is er in de loop der jaren veel veranderd op en rond de Hinthamse Tweeberg.

Café De Drie Linden

Het begon al met de aanbouw van de aangrenzende Oranjewijk met de straatnamen in relatie met het Koningshuis. De Beatrixstraat doorkruiste de Tweeberg, waardoor het laatste stuk werd afgesloten voor verkeer. De snelweg A2 werd aangelegd waarvoor huizen verdwenen. Op de plaats van de boerderij van Has Dielissen kwam Semper Virens met volkstuinen. Jan Bouwmans verhuisde met zijn bedrijf naar de Overlaet en daar kwam het kantoor en de werf van Hoedemakers. Op de plek van huisnummer 20 kwam Voets Zonweringen en op veel lege plekken werden nieuwe woningen gebouwd. Ook Hintham-Noord werd

Oude advertentie uit Rosmalens vademecum

gebouwd met zijn ringweg.

De laatste grote verandering was de aanleg van het Máximakanaal waardoor de aloude verbinding vanuit Rosmalen naar Hintham via de Tweeberg definitief werd afgesloten.

Gevelstenen en namen van panden in Hintham

Ad van Liempt

Bij mijn onderzoek naar de ruimtelijke historie van Hintham kom ik diverse namen van huizen tegen. Ook gevelstenen met daarop een naam, of de datum waarop de eerste steen werd gelegd. Of anderszins een beschrijving waaruit een naam blijkt. Materiaal genoeg om met de lezers van "Rosmalla" te delen!

In dit tweede deel de zuidkant van de voormalige rijksweg; de weg Hintham (met de oostzijde van de Jasmijnstraat, want die was ook Rosmalen) en Graafsebaan. De foto's zijn van mijn hand, tenzij anders vermeld.

Jasmijnstraat

Over namen gesproken: vroeger heette het pad dat van de rijksweg naar de Aa liep, en dat nu de Jasmijnstraat is, de "Steege van het Sluizengrachtje". Bron: kadaster.

Hoek Jasmijnstraat- Hintham

Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant
01-08-1892

Openbare Verkoop
VAN EENE
BUITENPLAATS en LAND
te Hintham onder Rosmalen.
A. P. BOLSUIS Jr.,
Notaris te 's-Bosch, zal voor zijne principaalen
VEILEN EN VERKOOPEN:
Onder Rosmalen.
EERSTE KOOP.
De Buitenplaats "LINDENOORD" onder Hintham met Koets-huis, Stalling, Boerenwoning en Tuin, gelegen aan den Biesweg en Tram 's-Bosch—Helmond, kad. sectie E. No 267 en 176, groot 38 Aren 19 Centiaren.
TWEDE KOOP.
Een perceel Bouwland, neven den vorigen koop, kad. bekend sectie E. No 775, groot 1.53 60 Hectaren.

Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant
18-05-1895

TE KOOP
in de onmiddellijke nabijheid van 's-Bosch, aan den Stoomtram, de
Buitenplaats Westhof,
onder Hintham. Het Huis bevattende zeven, meest ruime kamers met Wanda, Keuken, Provisiekamer, Bijkeuken en flinken Kelder. Huizing voor Tuinman, Stalling voor 3 paarden met Koetshuis en Waterleiding in den Tuin en in 't Huis.
Te bevragen te 's-Bosch 1ste Nieuwstraat No 101. *C. v. d. Kruis*

Er stond indertijd op de hoek van de huidige Jasmijnstraat met de weg Hintham een groot vrijstaand huis. Rond 1860 krijgt dat een horecafunctie, waaraan de naam "Lindenoord" gegeven wordt. Later komt er op het perceel een tuinderij bij en wordt de naam van de uitspanning veranderd in "De Westhof". Het pand is gesloopt toen de woningen aan de Jasmijnstraat en Hintham 1 tot en met 11 gebouwd werden. Bron: kranten.

Jasmijnstraat 38

Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant
18-05-1900

Mr. H. C. F. RITS,
Notaris te 's-Hertogenbosch, zal
Woensdag 24 Mei 1900
dinsdag en Woensdag 7 Juni 1900
definitief tekenen des middags ten 12
ure, te 's-Hertogenbosch in het Café
Central,
VERKOOPEN:
Onder de gemeente
Rosmalen.
14. De Herberg, genaamd "de
Boterweg", waarin vergunning tot ver-
koop van sterke drank, met Schuur,
Stal, Bouw en Weiland, ter plaatse
Hinham, kadaster sectie E. nummers
877, 270 en 278, te samen groot 1
H. 71 A. 99 C.
Verhuurd voor jaarlijks f 180.00,
voor wat betreft Bouw- en Wei-
land 100 15 Maat, het Huis met
aankoop tot 1 Mei 1900.
De wijden verschijnende hier
te voor de helft ten bate van den
koper.
Bijlt met toonbank, sedertmal,
wip, draaibank en kippenshek

Zuidelijker, ter hoogte van de Boterweg, staat nu nog de gerestaureerde boerderij op het adres Jasmijnstraat 38. Rond 1900 kreeg deze toen al oude boerderij een horecafunctie met de naam "De Boterweg". Bron: kranten.

Hintham 13

De landmeter van het kadaster noteerde de naam "Lindenhof" voor deze in 1924 gebouwde villa. Bron: veldwerk kadaster.

Hintham 21 en 23

Ongeveer op de plaats van deze woningen stond eerder een protestants kerkje. Daarin was ter gelegenheid van de opening een marmeren plaquette geplaatst. Die is nu nog te zien in het protestants kerkje aan de Hoogstraat in Berlicum. Bron: steen in protestants kerkje van Berlicum.

Hintham 17 en 19

Deze in 1868 gebouwde buitenplaats wordt in 1883 gekocht door Johan de Jong van Beek en Donk. Het huis krijgt dan de naam “*Anna State*”, naar de voornaam van zijn echtgenote. Die naam is in smeedijzeren belettering boven de voordeur van het na WW II herbouwde nummer 17 aangebracht.

Hintham 25 (nu De Hoge Schans 1- 25)

Voorheen de lagere school, nu een appartementencomplex waarin de herinnering aan de “*St. Annaschool*” (en daarachter de scholen “*Mariaschool*”, “*Den Hogen Hof*” en later “*De Vlieger*”) in de vorm van de oude gevelsteen

van de St. Annaschool is bewaard. Ter gelegenheid van de nieuwbouw is ook nog een nieuwe gevelsteen geplaatst. Op het complex zelf is de belettering “*De Hoge Schans*” geplaatst. Een verklaring voor deze laatste naam is het toponiem “De Hoge Schans” dat gebruikt werd voor een perceel ten oosten van de Steenkamerstraat, precies waar nu het Máximakanaal loopt. Niet op dezelfde plaats dus, maar wel een Hinthams fenomeen. *Foto Annaschool: collectie J. Versteijnen.*

Hintham 37

Antonius Sweens bouwt hier in 1926 een huis. Dat noemt hij naar zijn vrouw, “*Villa Jeanne*”, wier naam in een gevelsteen aan de voorgevel prijkte. *Collectie: D. Sweens (uitsnede).*

Later werd het gekocht door Wim Viguurs, die de steen verving door een met de naam “*Huize Hanneke*”, naar de voornaam van zijn eigen vrouw.

Hintham 43 Annakerk

De kerk, noch de voormalige pastorie hebben een gevelsteen. Wel is er onder het H. Hartbeeld dat buiten de kerk staat een plaquette ter herdenking van de Hinthamse slachtoffers uit WO II.

Hintham 53

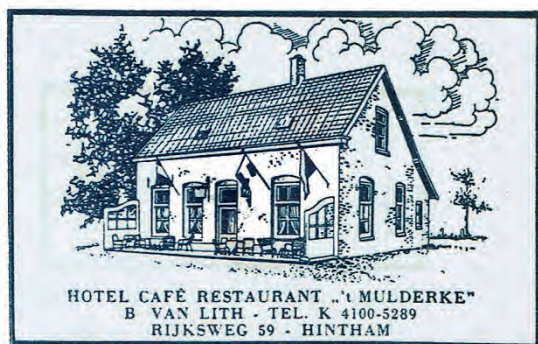
Op de plaats van dit appartementencomplex was voorheen een oude smederij.

Dat gegeven is in de gevelbelettering “*De Smid*” en in een gevelsteen herdacht.

Hintham 55

Voorheen stond op deze plaats een café met woning, dat onder andere werd uitgebaat door de weduwe van Antonius van Erp, Maria van Heck. In de volksmond werd dat het café van “*Mie Mik*” genoemd (waarschijnlijk is Mik een verbastering van Heck). *Verteld door Huub Peijnenburg zaliger.*

Hintham 59

Op dit nu (2018) braakliggende terrein was voorheen het café met de naam “*t Mulderke*”. Die naam werd gegeven naar het beroep van de familie van Lambertus van Lith, molenaars op de standerdmolen in Rosmalen.

Suikerzakje: collectie H. Dietz.

Hintham 65

Ter hoogte van dit huis stond in de berm van de toen smalere weg Hintham een pandje waarin 6 kleine huisjes waren gemaakt met er achter een privaat. Het pandje werd in de volksmond de “*Zeuve Zinne*” genoemd. De naam kan, zoals op andere plaatsen ook voorkomt, slaan op de 7 zinnen van het Onze Vader of andere literatuur bestaande uit 7 zinnen. Een sluitende verklaring voor de naam op deze plaats is niet gevonden.

Hintham 91

Op 18 juni 1957 werd de eerste steen in dit huis gelegd door Gertjan van Oss. Een van de eigenaren van deze woning was liefhebber van paarden en plaatste het smeedijzeren opschrift “*The horseshoe*” (Het hoefijzer) op de gevel.

Hintham 93

Deze eerste steen werd op 18 oktober 1956 ook door Gertjan van Oss geplaatst.

Foto: collectie BAAC.

Hintham tussen 91 en 95

Hier heeft het zuidelijke deel van het 19^e -eeuwse “*fort prins Willem*” gelegen, een verhoogde wal met batterij (plaats om kanonnen op te stellen) ter verdediging van Den Bosch tegen mogelijke aanvallen uit de richting Grave.

Hintham tussen 93 en 95

In 1937 werd hier de eerste “uitbreiding” van Hintham gemaakt met een zandweg die in zuidelijke richting naar de nu verdwenen “Rechtse Dijk” liep. Er stonden een stenen huis (in aangepaste vorm nog bestaand) en enkele houten noodwoningen. Het pad heette de “*Batterijstraat*”, naar de batterij van fort prins Willem die er vroeger was. Die zandweg is nu verhard en heet de Nicolaas Fierlantstraat.

Hintham 107

In de zijgevel is hier op een tijdstip na de bouw een *devotie*-gevelsteen zonder tekst aangebracht, voorstellende Maria.

Hintham 117

Op dit huis prijkt de naam “*à Cheval*”, oftewel “te Paard”. De aanleiding is niet te missen, want links van het complex ligt een hoefslag.

Graafsebaan 9

In 1922 wordt hier een woning gebouwd, die de naam “*Jamais Prêt*” (*Nooit Klaar*) krijgt. Ze is gesloopt voor nieuwbouw. Foto: collectie Mari Frunt.

Graafsebaan 11

Op de voorgevel van deze in 1923 gebouwde villa is een gevelsteen geplaatst met de naam “*Aldegonde*”, naar de voornaam van de vrouw van de toenmalige bewoner J. Cooijmans, directiesecretaris bij Heijmans.

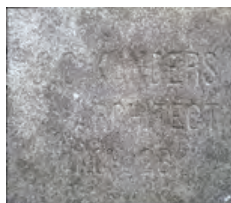
Graafsebaan 31

Het siermetselwerk op dit in 1925 gebouwde huis toont de naam “*ANNIE*”, waarschijnlijk naar de in dat jaar geboren kleindochter Johanna van de bouwer Johannes Coppens. Ook is er een gevelsteen geplaatst met daarop de naam van de Hinthamse architect J. Kanders, die het pand ontwierp.

Graafsebaan 33

Dit in 1926 onder architectuur van J.A. Kanders gebouwde huis kreeg al bij de bouw de naam “*Christina*”, geschilderd op de betonnen voordeurluifel. Het was de naam van de vrouw van de principaal, A.A. van Aar, graveur. Die naam is nu niet meer zichtbaar. Bijzonder is dat een latere bewoonster van het huis ook deze voornaam

had. Deze latere bewoonster Christina was de jongste dochter van de Joodse familie Ensel die er woonde. Het hele gezin is in de tweede wereldoorlog omgebracht; Christina werd als 10-jarige in Sobibor vergast. Ook hier is een gevelsteen met de naam van de architect.

Graafsebaan 47, 49 en 51

Graafsebaan 45

NOTARIS
VAN DE MORTEL
te 's-Hertogenbosch, zal op
Donderdagen 8 en 22 Fe-
bruari 1934, des nam. ten 2
ure precies, in het café van
den heer ANT. KUIJPERS
te Hintham,
VEILEN EN VERKOOPEN:
1. Een nieuw **BURGER-**
HUIS, genaamd „Ella“ aan
den Rijksweg te Rosmalen,
met daarachter gelegen
TINMERFABRIEK en erf,
kad. sectie E 1440, groot on-
geveer 7.50 Aren.

Toen deze woning (met een timmerfabriek) in 1932 door H. Hendricks gebouwd werd kreeg ze de naam „Ella“. Mogelijk was Ella de roepnaam van zijn oudste dochter Elisabeth. Het pand is gesloopt voor de aanleg van het Máximakanaal. Bron: verkoopadvertentie.

Ook in deze panden (van links naar rechts 51, 49 en 47) waren *gevelstenen*. Gezien de stijl en de leeftijd zijn ze ontworpen door architect Kanders. Vanwege het formaat van de gevelstenen en het gebruik van Kanders hebben ze waarschijnlijk zijn naam en stichtingsdatum vermeld. De woningen zijn gesloopt voor aanleg van het Máximakanaal. Foto's: Google streetview.

Hebt u opmerkingen of aanvullingen bij dit artikel, neem dan gerust contact op met Ad van Liempt, via advanliempt@hotmail.com of 073-6414555. Informatie, afbeeldingen en bijzonderheden van bestaande of verdwenen panden in Hintham zijn bij hem ook altijd welkom.

Kijk ook eens op www.pisatel.nl

Voor u gehoord 291

Harry Coppens †

Unne mins vreugt z'n èige af of seks op zondag zonde is. Hij rikraoit of seks nou onder werken of onder speule velt. Dùrrum gi-tiej nor de pastoor en vreugt hoe diej daor over denkt.

Nò d'n bijbel te hebbe geraodpleegd, zi de priester: "M'n zoon, ik ben d'r zo goed ès zeker af dè seks onder 't werk hurt en dùrrum hurt dè dus niej op zondag thuis."

De mins prakkezeert en denkt: "Wè wit zónne priester diej niej getrouwd is of niks, wè wit diej eigelek ok van seks af!" Hij gi nor d'n dominee, want diej is tenminste getraowd en alles. Diej hi dus meer ervaring. Hij li z'n probleem veur en krèg utzelfde antwoord: "Seks is werken mag dùrrum niej op zondag veurkomme."

Dè velt de vraogsteller lèllick teege Hij prakkezeert eefkes en duu teleste nor de rabbi. Zónne mins sti in "n tradisie van duuzende jorre, diej zógget toch zeeker beeter moete weete... De rabbi heurt 'm òn, prakkezeert eefkes en zi dan: "Seks dè moet tot speule gerekend worre, dè sti zo vaast ès 'n huis." De mins reageert mee: "Mar meneer de rabbi, hoe kunde gè daor zó gauw zó zeker af zèn? Diej aander priesters zinne dè

seks werk waar!" Dan zi de rabbi zutjes: "M'ne beste mins, ès seks werke waar, dan liet ons vrouw dè toch zeeker dur de meid doen.!"

Geld is 't slijk der aarde, mar ge knoeit er zelf toch òk gèire in. Erremoei is gin schaand, mar wel lastig. Gin geld, gin zùrge. 't Is misschien waor dè de èrmste minse minder zùrge hebbe ès de rijke, er lochter teege aon kééke, mar ès ge de keus zóót hebbe, dan denk ik dè de miste toch wel vur geld zo'n gaon. "Money is the root of all evil, take it away," zong wij vruger en zeker is dè zowel gin geld ès wel geld de oorzaak is van 't kwaod. Geld is macht en regeert de wereld. Wie 't hardste werkt wónt in 't klènste hùske. In ons dùrrep kent iedereen Tieske diej zo èrm is ès de miere. Hij hi net zoveul geld ès unne kikvors virre. Hij hi gin luis um dood te doen en ginnins nagels um z'n kont te krabbe. Hij hi niks ès èrremoei en kèender. Toen hij de veurige week aon z'n moeder vertelde dè z'n vrouw van d'n achtste in verwachting waar, hà ze nog gezeed: "Mar jonge toch en ge hèt al zò wènnig plaats." "Dè istum net," hattiej gezeed, "Ge komt mekaare d'n hellen dag teege."

(Vervolg op pag 28)

1980 Het Rosmalense revuegezelschap 2005

Henk de Werd

Deel 2

Het eerste deel van mijn Rosmalense Revue verhaal leverde al meteen een mooie reactie op. Ik kreeg een telefoontje van mevrouw Dini Foppele – v.d. Boom in 's-Hertogenbosch. Dini, ooit woonachtig in Hintham, schonk mij een paar mooie plakboeken met veel knipsels en foto's over een paar Hinthamse revues in de tijd van wijlen pastoor De Leijer, zeg maar de jaren 50 van de vorige eeuw. Ook geschikt voor enkele mooie *Rosmalla* artikelen. Behalve de plakboeken leverde 'n fietstochtje naar Den Bosch ook nog "ne gezellign buurt op met Jan Foppele, die ik nog kende van de kweekskool, wòr ge kòst lere vur skoolmister vruuger."

Tijd nu om door te gaan met de historie van de Rosmalense Revue.

Revue: Nummer 3

1986: Ge bleft er jong bè. Bewust of onbewust heeft de Rosmalense revue zich de lichte vorm van kritiek op haar uitvoering van 1984 aangetrokken. Voor de revue van 1986 waren dan ook een tweetal duidelijke veranderingen. Wellicht als reactie op "de sketches waren te langgerekt" werden de teksten deze keer niet meer door een of twee personen geschreven, doch door een soort van schrijfgroep, waarin zitting hadden: Johan Geerts, Ad Jansen, Jeannie Ketelaars en Peter v.d. Ven. Voor de liedjes tekenden Toon van Balkum, Jo van Hoof, Jeannie Ketelaars, Ad Jansen en Peter v.d. Ven. Om te voorkomen, dat het een show op herhaling zou worden werd er eveneens gesleuteld aan de rol van de gemeentewerkers. "De twee gemeentewerkers uit de vorige revues komen ook dit keer in het programma voor. Wel minder dominant dan voorheen, aldus Broer Tibosch, de public-relations-man van de Rosmalense revue. Ze zijn als het ware verpakt in de diverse sketches. In "Ge bleft er jong bè" wordt het dorpsgebeuren op positief, kritische wijze belicht", aldus het Brabants Dagblad van 19 maart 1986.

Nieuw in deze revue was ook, dat de mogelijkheden op het toneel in De Kentering vergroot werden door het inzetten van een verrijdbare trap, die tot zo'n drie meter kon worden uitgetrokken. Daarmee kon een te klein toneelpervlak gecompenseerd worden.

Ook in de bezetting en het bestuur werden veranderingen aangebracht, noodgedwongen soms door het overlijden

Programmaboekje "Ge bleft er jong bè". De kaft is opnieuw van de hand van Ad v.d. Elzen. Rechts een toegangskaartje. Rosmalen collectie van Henk de Werd in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

van gewaardeerde revueleden. Denk aan het heengaan van Mevrouw van 't Root en de heer Piet Verstegen. Ziekten en "het bedanken om privéredenen" speelden eveneens een rol. Mieke ten Brincke nam daardoor de leiding van de dansgroep over van Joke van Erp. Herman Hubers verving Walter van Mierlo als geluidstechnicus. In het bestuur zien we Wim van Heeswijk als secretaris, Jan van Beekveld als penningmeester en Broer Tibosch als public relations man aantreden. Broer was voorheen penningmeester.

Natuurlijk zijn er de traditionele nieuwe gezichten door de gaande en de komende man: Harrie Coppens, Ben Geerts, Tiny van Griensven, Jacq Hack, Bep van Herpen, Alex Hoedemakers, Det Pennings, Fried van Rosmalen en Ron v. d. Snepscheut, allen van het toneel. Janine van Geloven, Arianne v.d. Veerdonk en Katinka v.d. Ven voor de dansgroep. In het orkest treden Marjolein Clevers, Frank v.d. Donk, Jan Giebels, Anja van Griensven, Jos Heijmans, Antoinet Kapteijns, Twan Kerkhof, Yvonne v.d. Mark en Gijs Pardoel voor het eerst aan.

Het Brabants Dagblad is lovend. In het artikel van 5 april 1986 kan men lezen: "Rosmalense revue toont hoe men jong kan blijven. De act "De katjes van de Kattenbosch" stal de show in de Rosmalense revue "Ge bleft er jong

Première op 4 april

Weer dorpsrevue in Rosmalen

Van onze correspondenten

ROSMALEN - 'Ge bleef er jong bè' is de titel van de nieuwe dorpsrevue waarmee het Rosmalens Revuegezelschap binnenkort op de planken komt. De première is vrijdag 4 april om acht uur in De Kentering.

De drie volgende uitvoeringen op zaterdag 5, vrijdag 11 en zaterdag 12 april.

In tegenstelling tot de twee vorige revue's, 'Kom is nor ons kenderkukkes kèke' (1980) en 'Gò de mè me mee!' (1982), zijn de teksten dit keer van meer dan een of twee personen afkomstig. De tekst-dieëngroep bestaat uit Jan Geerts, Toon van Balkum, Jeannie Ketelaars, Ad Jansen (tevens or-

kestleider), Peter van de Ven en Jo van Hoof (ook regisseur). De 55 leden van het revuegezelschap zijn in september aan de slag gegaan met het instuderen van de nieuwe productie.

De twee gemeentewerkers uit de vorige revue's komen ook dit keer in het programma voor. „Wel minder dominant dan voorheen”, aldus Broer Tibosch, de public relationsman van de Rosmalense revue. „Ze zijn als het ware verpakt in de diverse sketches.” In 'Ge bleef er jong bè' wordt het dorpsgebeuren op positief, kritisch-geestige wijze belicht. Tibosch omschrijft het als: „Je lekker voelen in eigen dorp, zowel op sportief gebied als op andere terreinen.”

Trap

Teksten, dans en muziek worden door de eigen mensen verzorgd. De mogelijkheden op het toneel zijn verhoogd door het inzetten van een verrijdbare en verstelbare trap, die tot drie meter kan worden uitgetrokken. Een soms te klein toneeloppervlak kan hierdoor gecompenseerd worden. Het decor wordt verregen door het projecteren van dia's, zoals ook in de vorige revue's al gebeurde.

Kaarten zijn te koop bij Piet van Gelder (Maliskamp), Giel Hanegraaf (Dorpsstraat), Spede (Hintham) en Cirkel (Sparrenburg).

In Rosmalen wordt druk gerepeteerd voor de nieuwe dorpsrevue. Op de foto de balletgroep.

*Brabants Dagblad 19 maart 1986.
Rosmalen collectie van Henk de Werd
in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.*

bè”, die gisteravond in De Kentering in première ging. In deze derde creatie van het nieuwe Rosmalense revuegezelschap werd het publiek met sketches over de plaatselijke kwarttriathlon, de keuring en training daarvoor en over het nieuwe recreatie-vakantiegebied bij de Rosmalense Plas getoond hoe eenieder in zijn eigen dorp jong kan blijven. Het programma werd geopend met een knappe pantomime op de melodie “Bright eyes”, gespeeld door het Revue-orkest onder leiding van Ad Jansen. Vervolgens raakte het publiek verzeild op de jaarlijkse kermis, in speelclub De Keizer, de modder van de nieuwe wijk De Overlaet en in het centrum van het dorp bij het beeld van De Bouwvakker. Het orkest en de verzorgde optredens van de dansgroep leverden goede bijdragen aan deze dorpsrevue, waarin het aan acteertalent niet ontbrak.”

In “De Katjes van de Kattenbosch” traden op: Elske van Beekveld, Jeroen van Beekveld, Jeannet Geerts, Margit Gloudemans, Anne v.d. Heuvel, Hassan v.d. Heuvel, Wendy Heijmans, Bas Pennings, Jasper Pennings, Tjerk Pennings, Stephan Tibosch, Twannette Tibosch en Jillis v.d. Ven.

De scène op de Rosmalense kermis werd afgesloten met het fraaie lied “t Is wir Rosmollese kermis”.

't Is wir Rosmollese kermis

't Is wir Rosmollese kermis, we hebben wir lol en plezier
't Is wir Rosmollese kermis, er is wir drie dagen vertier
We springen en hossen en hijsen erop
en drie dagen lang stu 't heel durp op z'n kop
't Is wir Rosmollese kermis, de mooiste van al die tur zen

1e Couplet

Wij houwen bij jons in 't durpke van humor, plezier en van romantiek
Wij heuren heel gèrè wè hoempamuziek, mar moeien ons ni me de politiek
En ins in 't joar gaon we allemaal uit, dan gaon de zorgen opzij
Dan lupt iedereen mi 'n goei humeur en zingen wir tevrije en blij

2e Couplet

Bij jons op de kermis daor is 't gezellig van 's mergens tot 's avonds heel laat
De stemming die zit er den hillen dag in,
waar ge ok komt in 't café of op de straat
We dansen en drinken 'n stevig glas bier, dè heurt er toch bè op z'n ted
En es dan 't urgelke vrolijk spult, dan zingen we wir overnet

3e Couplet

Bij jons op de kermis daor kunde oew eige vermaken in alterhand spul
Want schommels en dreijmeulen, rupsbaon of zweef,
die staan er toch nie vur de flauwe kul
De keekwalk en auto's zen hardstikke vol, de lach is er nie van de lucht
En klinkt er 'n knal op de kop van jut, dan zingt wir de hele frut

4e Couplet

De kermis bij jons die zal alted vort blèven bestaon, dè 's zo vast es 'h huis
Want of ge d'r vrimd bent of nie, makt niks uit
Ge vuult ur oew eigen toch alted thuis
Ge danst en ge springt en ge host mar mee aon,
ge doet mar gewoon mi ons mee
En es ge dan 's avonds naar huis toe gaot, dan zingde nog heel tevree.

(Uit het programmaboekje van de revue "Ge bleef er jong bè")

Bij de Rosmalense kermis hoorde ook de fotograaf, die in de Dorpsstraat mooie beelden vastlegde van "Rusmollesse minse" op weg naar de kermis. Die foto's konden nadien gekocht worden bij Nèlleke de Gruijter, die wij in Rosmalen beter kenden als "Nèlleke Plèk".

Links: Marietje van Ieperen met haar kroost en haar pleegmoeder Kee van Kiskes in de Rosmalense Dorpsstraat op weg naar de kermis. We zien v.l.n.r. Tini van Ieperen, Marietje van Ieperen met de kleine Jos in de kindervagen, Mia van Ieperen, Kee v.d. Hanenberg- v. d. Ven, alias Kee van Kiskes, en Tonnie van Ieperen.
Rechts: Het snoep- en later ook frietwinkeltje van Nèlleke Plèk. De foto van de winkel werd gemaakt door Henk de Werd. Beide foto's zitten in de Rosmalen collectie van Henk de Werd in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

1988: Antoon van Balkum overleden

1988 startte slecht voor het Rosmalense Revuegezelschap. De belangrijkste pilaar, Antoon van Balkum, de man die in en voor de Rosmalense revues van onschatbare waarde was geweest, de man die met zijn "Levensvreugd" de toon had gezet voor de revues in Rosmalen, overleed. Het is duidelijk, dat zijn heengaan alom in Rosmalen werd betreurd.

Uiteraard stond het Brabants Dagblad op 4 januari 1988 stil bij het overlijden van Toon.

"Rosmalenaar Toon van Balkum overleden.

Na een ziekbed van enkele weken is gisteren in het Groot Ziekengasthuis in Den Bosch Rosmalenaar Toon van Balkum overleden. Hij is 59 jaar geworden. Jarenlang

was Van Balkum samen met zijn zwager Jo van Hoof de steunpilaar van de Rosmalense revuevereniging "Levensvreugd". Veel succes had hij ook met de revue "Houdoe Jan" die in 1979 werd opgevoerd bij het afscheid van burgemeester Jan Molenaar.

Deze voorstelling luidde een hernieuwde belangstelling in voor de plaatselijke revue. Toon van Balkum beschreef en bezong de veranderingen in "zijn" Rosmalen. Enkele van zijn liedjes zijn: De Ouwe Lambertus, Heimwee nor den Krommen Hoek en De Annenborch. Zijn meest bekende lied is Ons Eigen Durpke, het Rosmalense volkslied, dat bij vele plaatselijke feesten door Jo van Hoof is vertolkt. De laatste jaren was Toon vooral met zijn accordeon muzikaal actief op de nostalgisch-Brabantse avonden. De plechtige uitvaartmis voor Toon van Balkum is woensdag om 10.30 uur in de Lambertuskerk in Rosmalen."

Tot onze grote verlagenheid is van ons heengegaan ons zeer gewaardeerd lid

ANTOON VAN BALKUM

Ons medelieven gaat uit naar zijn vrouw, kinderen en familie.

Het bestuur van de stichting
Evenementen Commissie
Rosmalen

Verslagen moesten wij vernemen dat de heer

ANTOON VAN BALKUM

op 3 januari van ons is heengegaan.

Als oprichter van Trug Nor Vruuger verliezen wij in hem een trouwe vriend.
Wij wensen zijn vrouw, kinderen en familie heel veel kracht toe om dit verlies te dragen.

Namens alle medewerkers van
Trug Nor Vruuger

Diep geschokt zijn wij door het overlijden van onze goede vriend en medelid

TOON VAN BALKUM

Wij wensen Thea en de kinderen sterkte.
Seniorenrkest „Da Capo“

Verslagen waren wij toen wij kennis namen van het overlijden van de initiatiefnemer van het programma „In 't Zonneke“

ANTOON VAN BALKUM

In hem verliezen wij een zeer grote kracht.
Wij leven mee met zijn vrouw, kinderen en familie.

Commissie In 't Zonneke

Onthutst en verslagen moesten wij vernemen dat de heer

ANTOON VAN BALKUM

is overleden.

Als oud-lid, dirigent, tekstschrijver en leider van de Rosmalense Revue zullen wij hem in onze herinnering blijven bewaren.
Mogen zijn vrouw, kinderen en familie de kracht vinden dit verlies te dragen.

Het Rosmalense Revuegezelschap

†

Dankbaar voor alles wat hij voor ons betekend heeft, zielen wij u, met droefheid mede dat in alle rust is ingeslapen mijn dierbare man, onze zorgzame vader, lieve opa en zoon

ANTOON VAN BALKUM

echtgenoot van
Thea Pennings

in de leeftijd van 59 jaar.

Thea van Balkum-Pennings
John en Maria
Kim
Tonnie en Hetty
Caroline en Frans
H. van Balkum-Verhaalen

3 januari 1988
Veenstraat 24
5241 CE Rosmalen

De plechtige H. Mis van Requiem zal worden opgedragen woensdag 6 januari om 10.30 uur in de parochiekerk van de H. Lambertus te Rosmalen, waarna de begrafenis zal plaatsvinden op de centrale begraafplaats aan de Oude Baan aldaar.
Bisessenkomst voor de H. Mis om 10.15 uur in de kerk.
Tot zijn intentie zal dinsdag om 19.00 uur in de avondgemaakte kerk een avondwake worden gehouden.
Antoon is opgebaard in het uitvaartcentrum van Dola, Rompertsebaan 46 te 's-Hertogenbosch-Noord. Bezoek aldaar van 18.00 tot 19.00 uur.
Gelegenheid tot schriftelijk consolideren voor de H. Mis in de kerk.
Indien u geen kennegave mocht ontvangen, gelieve u deze (sankondiging) als zodanig te beschouwen.

Rosmalenaar Toon van Balkum overleden

ROSMALEN - Na een ziekbed van enkele weken is gisteren in het Groot Ziekengasthuis in Den Bosch Rosmalenaar Toon van Balkum overleden. Hij is 59 jaar geworden.

Jarenlang was Van Balkum samen met zijn zwager Jo van Hoof de steunpilaar van de Rosmalense revuevereniging "Levensvreugd". Veel succes had hij ook met de revue "Houdoe Jan" die in 1979 werd opgevoerd bij het afscheid van burgemeester Jan Molenaar. Deze voorstelling luidde een hernieuwde belangstelling in voor de plaatselijke revue.

Toon van Balkum beschreef en bezong de veranderingen in "zijn" Rosmalen. Enkele van zijn liedjes zijn: De Ouwe Lambertus, Heimwee nor den Krommen Hoek en De Annenborch. Zijn meest bekende lied is Ons Eigen Durpke, het Rosmalense volkslied, dat bij vele plaatselijke feesten door Jo van Hoof is vertolkt. De laatste jaren was Toon vooral met zijn accordeon muzikaal actief op de nostalgisch-Brabantse avonden.

De plechtige uitvaartmis voor Toon van Balkum is woensdag om 10.30 uur in de Lambertuskerk in Rosmalen.

Brabants Dagblad. Rosmalen collectie Henk de Werd in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

Raambiljet voor de revue: Rondkèke. Rosmalen collectie van Henk de Werd in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

Revue nummer 4

1988: Rondkèke

Het tragische overlijden van Toon was er de oorzaak van, dat de vierde Revue na "Houdoe Jan" enige vertraging op liep. "In dit voorwoord wil ik even stilstaan bij het feit, dat onze grote steunpilaar Antoon van Balkum ons is ontvallen. Antoon, die 13 revues geschreven heeft, was een groot talent. Zijn gemis binnen onze vereniging is dan ook zeer groot. Mede door deze gebeurtenis en door ziekte van nog meerdere medewerkers hebben wij de Revue een half jaar uit moeten stellen", aldus Tiny van Griensven in het programmaboekje van "Rondkèke".

Er was inderdaad nog meer aan de hand. Regisseur Jo van Hoof moest wegens zijn gezondheid afhaken en Ad Jan-

sen, leider van het revue-orkest, en Mieke ten Brincke, leidster van de dansgroep, zagen zich door drukke werkzaamheden genoodzaakt te bedanken. Hun werk werd overgenomen door oude vertrouwde gezichten binnen het revuegezelschap: Walter van Mierlo en Joke van Erp. "Ook het orkest, onder de nieuwe leider Walter van Mierlo uitgebreid tot zeventien personen, heeft een groot aantal nieuwe arrangementen ingestudeerd. Alle groepen, waaronder ook de dansgroep onder leiding van Joke van Erp, repeteren momenteel twee keer per week." (Brabants Dagblad 6 oktober 1988)

Er waren meer "personeelsveranderingen" in het revuegezelschap. Binnen het bestuur werd Tiny van Griensven de nieuwe voorzitter als opvolger van Henk Savelkouls. Hans Floris, Ben Geerts en Theo Pennings kwamen het bestuur versterken. Door het wegvallen van Antoon van Balkum kwam er een behoefte aan nieuwe tekst- en liedjesschrijvers. Joep v.d. Griendt, Tiny van Griensven en Alex Hoedemakers namen plaats naast Johan Geerts en Jeannie Ketelaars, de "oude rotten" in het vak. Walter van Mierlo schrijft diverse arrangementen voor zijn orkest. Andere nieuwe gezichten op het toneel zijn: Henriëtte van Griensven, Frans van Heertum, Jacqueline van Ieperen - Mimpfen, Tonny Kappen, Nancy Pennings, Lies Schippers - van Hirtum en Cor Voets. Het orkest wordt nagenoeg geheel vernieuwd.

Verwelkomd worden Piet Broeren, Louis Burg, Peter Diender, Cor Ender, Hans Floris, Richard Gerritse, Jenny van Gerven, Sjef van de Hoeven, Wil v.d. Put, Wim Robbers, Dirk Schippers, Theo van Schijndel, André Spierings, Heleen Tesser - Vogelsang, Kees v.d. Ven en Raymond v.d. Vorst. Joke van Erp mag in haar dansgroep Joep v.d. Biezen, André Coppens, Jeanette Geerts, Jan-Hein van Helvoirt, Wendy Heijmans, Hans van Lamoen, Inke Libregts, Miranda Mulders, Petra van 't Root, Ronald Schut, Alex Frunt en Peter van Dongen begroeten.

Toegangskaartje en het programmaboekje "Rondkèke", wederom van Ad v.d. Elzen. Rosmalen collectie van Henk de Werd in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

Voor het eerst dansen dus heren in de Rosmalense revue. De nieuwste revue telde maar liefst 13 scènes, waarvoor niet minder dan 170 kostuums nodig waren. Voor die kleding droegen Mien van Zuijlen - Geerts, Karin Hubers - Breuer en Ans v.d. Broek zorg. Mien en Karin staken ook het orkest in het nieuw.

Deze vierde revue sloeg duidelijk een nieuwe weg in. Meer afwisseling in show en een meer professionele aanpak stonden daar borg voor. "Het publiek kreeg in de volle zaal een aantrekkelijk programma voorgeschoteld met voor elk wat wils: sketches, muziek en dans. En zoals het in een goede dorpsrevue hoort, wisselden de sneren op de gemeentepolitiek en de dorpsroddels elkaar prima af. De rode draad in het geheel was de sightseeing - toer van drie jonge buitenlandse toeristen die met hun vliegtuig in Rosmalen waren geland. Zij werden op sleeptouw genomen door drie gidsen die opvallend goed op de hoogte bleken te zijn van het reilen en zeilen van de 'city' Rosmalen....

Vooraf de Rosmalense molen was een technisch hoogstandje van de decorbouwers. De nostalgische molenscène met een vertederend optreden van de kindergroep was een hommage aan wijlen Toon van Balkum, mede oprichter en steunpilaar van het revuegezelschap. Nostalgie en de moderne tijd werden probleemloos afgewisseld. De dansgroep presenteerde op de moderne arrangementen van het revue-orkest een groot aantal vlotte en pittige dansen, die bij het publiek erg in de smaak vielen", aldus Marianne Nuijten in het Brabants Dagblad van 22 oktober 1988.

De kindergroep bestond uit: Elske van Beekveld, Jeroen van Beekveld, Rodney Hartogs, Roel van Herpen, Sacha van Herpen, Hassan v.d. Heuvel, Manon Muylwijk, Nicole Pennings, Peter Pennings, Eefje van Schijndel, Jillis v.d. Ven en Josijntje v.d. Ven.

Raambiljet voor de revue: 'n klap van "De Molen".

Revue nummer 5

1990: 'n klap van "De Molen"

De veranderingen, voorzichtig ingezet bij de vorige revues, werden nu radicaal voortgezet.

Daarvoor had het bestuur de persoon van Rudy v.d. Laar aangetrokken als algemeen adviseur. In dat bestuur had inmiddels Mien van Zuijlen - Geerts, al jaren actief binnen het gezelschap voor de kleding en die voor deze revue opnieuw bijna 100 kostuums maakte, zitting genomen. "Voor het gezond blijven van een vereniging dient er naast een zekere stabiliteit ook regelmatig een vernieuwingsproces plaats te vinden. Dit vernieuwingsproces wordt in deze vereniging onder andere belichaamd in de komst van een algemeen adviseur die inspirerend heeft gewerkt op het team, dat borg staat voor de creatieve inhoud van onze revue. Ik ben er van overtuigd, dat door deze ontwikkeling de kwaliteit die ons gezelschap in het verleden heeft nagestreefd, gehandhaafd is gebleven en zelfs nog is verhoogd", aldus voorzitter Tiny van Griensven in zijn voorwoord, uitgesproken in het bij deze revue horende programma-boekje.

Die vernieuwing bracht ook het min of meer vaarwel zeggen van het Rosmalens dialect met zich mee, hetgeen door de een werd betreurd en door de ander bejubeld.

Voor die kwaliteit zorgden inderdaad weer vele oude en nieuwe gezichten. Naast de reeds boven genoemde Rudy v.d. Laar werd de toneelgroep versterkt met Annet Böcker - Bos, Lien v.d. Els - v.d. Heuvel, Margriet Floris, Helmy Hendrix - Verbaarschot, Barbara van Ieperen en Francly Kivits - van Aar. Het orkest, waarvoor Walter van Mierlo diverse arrangementen schreef, kwam onder muzikale leiding te staan van Sjef v.d. Hoeven. Nieuw waren Peter Ender, Ronald Ender, Adwin van Gaal, Janneke v.d. Ven en Jo van Venrooij. Ronald Ender kwam in juli 1996 om het leven bij de verschrikkelijke Hercules-ramp in Eindhoven, samen met vele muzikale vrienden.

Marjolein van Mierlo en Peter van Dongen tekenden voor

Het weekblad De Molen feestelijk opgemaakt i.v.m. het 35-jarig jubileum in 1997. De krant ging in 2003, na 40 jaar plaatselijk Rosmalens nieuws verzorgd te hebben, kopje onder. De Rosbode deed als nieuwe plaatselijke krant zijn intrede.

de algehele leiding van de dansgroep, die aangevuld werd met Dorien Bissels, Pauline Kuster, Diana Vos, William Bijnen, Marty van Griensven en Arno Hoezen.

Rudy v.d. Laar nam als nieuwe algemeen adviseur diverse teksten en liedjes voor zijn rekening. Harry Coppens uit de Stationsstraat en Henk de Werd werden gevraagd zitting te nemen in de schrijversgroep.

De titel van de nieuwe revue gaf al een zeker vermoeden, dat er het een en ander stond te gebeuren rond het weekblad De Molen uit Rosmalen. "Er is deze keer gekozen voor een geheel nieuwe opzet. Waren in de vorige revues steeds de gemeentewerkers in beeld die voor de vrije, anekdotische, nieuwsgaring zorgden, nu is het een journaliste van het weekblad De Molen, die voor veel opschudding zorgt... Als een rode draad loopt de wens van de journaliste door de revue om van het gedegen en betrouwbare weekblad een Story- of Privé-achtig blad te maken. Ze neemt het met de waarheid niet zo nauw en er ontstaan allerlei situaties die tot grote hilariteit leiden. Het redactiegebouw van het weekblad vormt het middelpunt van de revue van waaruit de acties ondernomen worden. Dit keer heeft men niet gekozen voor allerlei diaprojecties, maar is aan de decors heel veel aandacht besteed en deze zijn helemaal nieuw en modern van opzet. (Die decors en de techniek waren het werk van Hans van Bussel, André Coppens, Frans v.d. Els, Rien van Herpen, Friso Janssen, Pieter v.d. Plas en René Vissers. H.d.W.) Ook is men afgeweken van het Rosmalens dialect, dat toch voor veel bezoekers niet helemaal begrijpelijk was", aldus De Molen van 24 oktober 1990.

Deze vijfde revue bracht twee grote scènes met als titel nostalgie en country op de planken. De totale kosten beliepen zo'n f 35000,-. Het geld werd opgebracht door sponsors, adverteerders en donaties.

Uiteraard was er ook een subsidie van de gemeente Rosmalen.

De nieuwe revue werd een geweldig succes. Het bleek een goede vondst de gemeentewerkers te vervangen door een hoofdredacteur en een journaliste van het weekblad De Molen. Daardoor kwam er meer vaart, variatie en tempo in de revue. "Een groot compli-

TOEGANGSBEWIJS

'n klap van 'De Molen'

Vrijdag 26 oktober 1990

Entree f 12,50

ROSMALENS REVUEGEZELSCHAP

"DE KENTERING" aanvang 20.00 uur

Programmaboekje: 'n klap van "De Molen" en het toegangskaartje voor de revue 'n klap van "De Molen" komen uit de Rosmalen collectie van Henk de Werd in het Stadsarchief van Den Bosch.

ment verdient de balletgroep met mooie dansen, die vol overtuiging werden gebracht.

Een wervelende show was de country-scène in Steed Grind City, de verzonnen zustergemeente van Rosmalen.

"Als Rosmalen nog langer wacht is ze zelf geen gemeen- te meer" was een goed gevonden opmerking. Natuurlijk werd de verkeerssituatie in Rosmalen op de hak genomen en kreeg ex-wethouder Ben van Herpen er nogal van langs. Het oude Rosmalen werd belicht met de fraaie nostalgiescène, een leuk liedje en een vertederend kinderoptreden. Erg leuk maar iets te lang was de scène met de aanmelding van een vakantie bij de politie.... De politieke problemen werden in het kleedlokaal van OJC besproken.

Het was hier van dik hout zaagt men planken want er is op politiek gebied nog al wat aan te merken in Rosmalen.... Actueel was de milieuscène met een prachtig stuk ballet en prachtige kleding. Een woord van lof moet vooral uitgaan naar de maakster van al deze kleding, Mevrouw van Zuijlen - Geerts. Ook de decorbouwers verdienen een compliment. Zij maakten geweldig mooie decors en bij de appelsienenscène kwam de oude Lambertus helemaal tot zijn recht als achtergrond van de markt.... Een verrassing was er voor alle medewerkers toen bakker Albert de Werd een

Eind oktober in De Kentering

Revue Rosmalen met 'Klap van De Molen'

Van onze correspondent

B.D. 09-10-1990
ROSMALEN - De voorbereidingen voor de nieuwe revue 'n Klap van De Molen' van het Rosmalens Revuegezelschap zijn in volle gang. De meer dan 70 spelende leden van het gezelschap, allemaal amateurs, zetten de nieuwe produktie op vrijdag 26, zaterdag 27, zondag 28 oktober en vrijdag 2 en zaterdag 3 november vanaf 20 uur op de planken in De Kentering. Het revuegezelschap heeft ook deze keer de onderwerpen dicht bij huis gezocht: De Rosmalense dorpspolitiek en het wel en wee dat hierdoor wordt veroorzaakt.

In de goede tradities van een revue wordt in 'n Klap van De Molen' een schijnwereld opgebouwd waar concrete zaken en fantasieën dicht bij elkaar liggen. De wens van het revuegezelschap om het plaatselijke weekblad De Molen om te toveren tot een Story- of Privé-achtig blad op dorpsniveau, loopt als een rode draad door de produktie. Drie spelers, het redactieteam van het weekblad, houden deze draad vast. Show, zang, dans en muziek rijgen alle elementen aan elkaar.

Vernieuwing

'n Klap van De Molen' is de vijfde revue van het Rosmalens Revuegezelschap sinds de oprichting in 1980. Voor het eerst in het bestaan is met Rudy van der Laar, regisseur van de Bossche en Osse revue, een externe deskundige in huis gehaald om een vernieuwingsproces in gang te zetten. „Van der Laar heeft de grote lijnen aan elkaar gesmeed, gezorgd

voor de stroomlijning. Ons gewen- zen op de dingen die bij de vorige revues fout zijn gegaan. Nu zit er meer vaart in. Wij willen voorkomen dat mensen onrustig op hun stoel gaan zitten schuifelen of op hun horloge kijken. En mocht blijken dat de uitvoering toch nog te lang duurt, dan gaan we resoluut schrappen”, vertelt penningmeester Jan van Beekveld.

Ook de gemeentewerkers, ver- trouwde figuren in de Rosmalense revues, zijn definitief van het to- neel verdwenen. Net als de tradi- tiele ondersteuning met diabeel- den. „We gaan met veel dingen naar het moderne theater toe,” vertelt regisseur Johan Geerts. „Met sommige scènes pakken we nog royaal uit met decors, kostu- mering en rekwisieten. Bij andere scènes is de entourage summier en ligt het accent op het spelement.”

Repetities

Voor de leden van het gezel- schap zijn de laatste weken voor de première extra druk. De dans- groep onder leiding van Marjolein van Mierlo, het orkest met Sief van der Hoeven als de nieuwe muzikale leider en de toneelgroep onder leiding van Rudy van der Laar en Johan Geerts zetten de puntjes op de i met extra repeti- ties. Mien van Zuijlen-Geerts legt de laatste hand aan de meer dan 100 kostuums die zij voor deze produktie heeft ontworpen. Mari Giebels en de technische staf zorgen dat het publiek optimaal kan genieten door het aanbrengen van een ringleiding voor slechthoren- den en een verhoogde vloer in de Grote Zaal van De Kentering.

De voorverkoop van de toe- gangskaarten begint zaterdag bij alle Rabobanken in Rosmalen, si- garenmagazijn G. Hanegraaf Dorpsstraat 9, supermarkt P. van Gelder, Bernadtestraat 9 en

De repetities voor 'n Klap van De Molen', de nieuwe revue die het Rosmalens Revuegezelschap eind deze maand op de planken brengt zijn in volle gang. (Foto Jan Van der Laar)

Brabants Dagblad 9 oktober 1990.
 Rosmalen collectie van Henk de Werd
 in het stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

grote taart in de vorm van een molen op het toneel bracht. De taart werd aangeboden door de redactie van weekblad De Molen”, aldus De Molen op 31 oktober 1990.

Het waren dus opnieuw de kinderen, die de show stalen, met hun nostalgische scène. Een compliment daarom voor Jeannie Ketelaars met “haar schatjes”: Elske van Beekveld,

Henry v.d. Biezen, Marieke v.d. Biezen, Melanie v.d. Els, Rodney Hartogs, Willeke Hendrix, Richard Kivits, Mark Kivits, Franka Kivits, Manon Muylwijk, Stefanie van Son, Linda v.d. Ven, Josijn v.d. Ven, Lode van Zuijlen en Lieveke van Zuijlen. De nostalgische liedjes kwamen uit de pen van Henk de Werd. Het betrof: “Ik wó zo gère nog ‘s ifkes” en “Nostalgie”.

De twee foto's van bakkerij De Werd en de foto van de broodzak van G.C. de Werd zijn gemaakt door Henk de Werd en worden bewaard in het familiearchief De Werd, dat eigendom is van Henk de Werd.

Links: De Spar-winkel van Em Creij in de “Rusmolllese Dürpstroat”. Rechts Haske van Lokven “òn de Graafseweg in Rusmolle vlakbè Anna van Zuijlen”. Rosmalen collectie van Henk de Werd in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

Ik wó zo gère nog 's ifkes.

Ik wó zo gère nog 's ifkes
Op m'n heel ouw fietske krek es toen
Langs Hasje van Dijk en Kee van Kiskes
't turp in, bodschappe doen.

1e couplet
De tas wier 's mergens klaor gehange
Jongen, vlug uit school naor huis
Dus gin tèt vur mölders vangen
Anders waar 't er nie pluis
Vur èppel vlug naor Stien van't Boerke
Vur de slaaj naor Nol Meties
En ha d'n bèkker ons vergete
Naor Gret de Werd of Dirk d'n Bies

2e couplet
Vur gruune zeep of 'n fles loda
Naor Cor Plas of naor Em Creij
Losse suiker, losse soda
Marinus de Wijst die hag't bèij
Op moederdag ging ik te voet
Naor Haskes aon de Graafsebaon
Vur kumkes, borden of serviesgoed
Blifde bè Max van Herpen staon

3e couplet
Ha ons lamp 't wir begeve
Op de fiets naor Linnenbank
Vur krammen, spijkers, alzeleven
Naor Jentje Creij waar menne gank
Bè Toon de Smid wè ouwe klaore
En nog waar ik dan echt niet moe
En vur sigretten en sigaren
Ging'k naor Joantje Girts dan toe

4e couplet
Wo ons moeder vlis gaon braoien
Naor Bertje van Zoggel of Piet van Lier
Ok Jo Verstegen, ginne kwaoie
Slachter bè 't gildehuis hier
Vur speulgoed ging 'k ten lange leste
Naor Marinus Groos toe en z'n Jaan
Mi men schoen naor van der Westen
En dan nog ifkes 'n snuupke kopen
bè Nelleke de Gruiter
Dan ha'k m'n bodschappen gedaon

We zien op deze foto het winkelpand van Karel de Veer. Rechts daarvan is nog net zichtbaar “de winkel van Jèntje èn Mrietje Creij. Doar konde nog losse spijkers kope. Ha d-r mar inne nõddig, dan din Mrietje die mooi in 'n klèin bùilleke èn 'ne tevreje klant din dan wir op hausd op in”.

“De winkel van Sinkel” van Marinus en Jaantje Groos. Hier kochten wij in de jaren 50 van de vorige eeuw onze kerststalbeeldjes. We hebben ze nog en elk jaar wordt ie nog uit de doos gehaald en gezet. Een van de tweelingzonen Groos staat voor de winkel. Rechts is nog net zichtbaar het oude postkantoor.

Boven zien we Marinus en Jaantje Groos-Vorstenbosch met hun drie kinderen: Jan en zijn tweelingbroertjes Frans en Ferry (of Ferdi). Ansichtkaart en de gezinsfoto komen uit de Rosmalen collectie van Henk de Werd in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

Rechts op deze ansichtkaart ziede “Jos Girts in de deur stoan. Jos èn Jòntje verkochte sigare, sigrètte, tabak èn vloeikes èn... prùimtabak”. En kijk toch nog eens naar het Bont Pèrdje. Een geschiedenis van enkele honderden jaren. Slopen was toen de slogan van het gemeentebestuur van Rosmalen. Hoe is het toch mogelijk geweest. Een blunder zeg ik, Henk de Werd, nu nog. Deze ansicht zit in de ansichtkaartencollectie van Henk de Werd in de Rosmalen collectie, ondergebracht in het Stadsarchief van 's-Hertogenbosch

Nostalgie (door Henk de Werd)

In ons dorp, heel lang geleden
In de oude Kerkenhoek
Gingen jongens, heel tevreden
Naar hun school toe, vlug en kloek
En de bovenmeester daar
Was Jacobus van de Laar
Hij leerde je schrijven
En liet je soms schoolbliven

Op die school, heel lang geleden
Ging een ouderwetse bel
Werd bij d'aanvang nog gebeden
En verteld over hemel en hel
Meester Noppen, zijn naam klinkt overal
En ook meester Maréchal

Tikten om het even
 de jeugd op lijf en leden
 Later kwam, dat weten velen
 Op die goede oude school
 Een nieuw hoofd, 't was meester Ceelen
 Voor U en mij nog een idool
 Ook van Iersel en meester de Bok
 Ik noem hun namen zonder wrok
 En Walter Westerlaken
 Vermaakte alle snaken

Uit ons dorp zijn nu verdwenen
 De Maria- en de Josephschool
 Afgebroken, zij gingen henen
 Want winkels en wonen was 't parool
 Maria ging naar de Overlaet
 Weet je waar St. Joseph nu staat?
 Ook zijn naam is nu zoek
 Het werd de Krommenhoek

We zien v.l.n.r. Henk de Werd, Albert de Werd en Piet de Werd op het "muurke" van de jongensschool. De foto links zit in de Rosmalen collectie van Henk de Werd. De foto rechts zit in het familiearchief De Werd, dat eigendom is van Henk de Werd.

Het personeel van de jongensschool in de jaren 40-50 van de vorige eeuw. We zien zittend v.l.n.r.: Mister Ploegmakers, pastoor Van der Meijden van de Lambertusparochie, mister De Bok en zijn echtgenote, mister en tegelijk hoofd der school Jo Ceelen, kapelaan Vogels van de Lambertusparochie. We zien staande v.l.n.r. mister De Vries, mister Razenberg en mister Dirkx. Deze foto zit in de Rosmalen collectie van Henk de Werd in het stadsarchief van 's-Hertogenbosch.

In het kader van de gemeenteraadsverkiezingen van 1990 schreef Henk de Werd voor de revue andermaal een lied. Dat lied behoeft wat nadere verklaring:

Ben van Herpen was PvdA-wethouder en oud-schoolmeester. Voor de uitoefening van het wethouderschap was hij tijdelijk van zijn schooltaak ontheven. Henk van Beers, CDA-wethouder, zat in hetzelfde schuitje.

Bert de Haas was Rosmalens Belang-wethouder. Burgemeester Pans was lid van de PvdA. Klaas Edzes was VVD-wethouder. De Socialistische Partij van Nico Heijmans werd aanvankelijk volledig door de overige raadsleden genegeerd. Mart van 't Root was fractievoorzitter van de VVD.

Gemeenteraadsverkiezingen (door Henk de Werd)

Ben van Herpen, Ben van Herpen was wethouder verkeer
 Het Luijkershofke, de Overlaet, ze kwamen keer op keer
 Een weg ging open, 'n weg ging dicht, Ben plaatste er een bord
 We geven Ben 'n onvoldoende op z'n wethoudersrapport
 Buiten spel en toch is onze Ben nog heel tevree
 Met Pans zit z'n partij nog in de raad van B en W

Gemeenteraadsverkiezingen

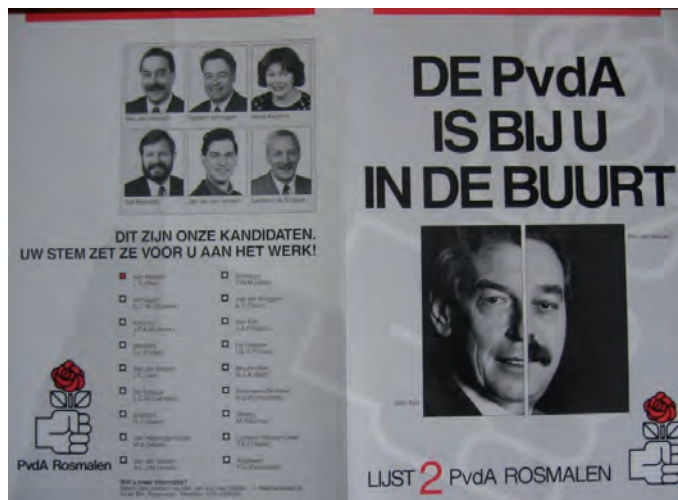
Het is niet te geloven
 Wat Ben en Henk en Bert de Haas
 Ons allen kwamen beloven

Onze Ben in d'oppositie, het is nu met hem gedaan
 Want met een onvoldoende moet je weer naar school toe gaan
 Locoburger Henk van Beers, hij ging reeds door de knie
 De telefoon moet van hem heel gauw naar 0 7 3
 Burgers las 't, was heel blij en sloeg meteen z'n slag
 We lazen dat heel Rosmalen bij Den Bosch nu komen mag

De nieuwe partij, het was lijst zes, werd Rosmalens Belang
 Voor minimaal 5 zetels was onze Bert de Haas niet bang
 De VVD, met van 't Root en met wethouder Klaas
 Die vreesde klappen en gedroeg zich als een bange haas
 Grote winnaar Nico Heijmans, Socialistische Partij
 Daarmee is die VVD van Klaas nog lang niet blij.

Moelijkheden over de repetitieruimte

In 1990 waren er problemen met de gemeente Rosmalen over het onderkomen van het revuegezelschap aan de Van Meeuwenstraat. "Het Rosmalense revuegezelschap spant een kort geding aan tegen de gemeente Rosmalen. Het revuegezelschap wil niet uit de repetitieruimte aan de Van Meeuwenstraat voordat de gemeente een andere ruimte heeft aangeboden. De gemeente had het bestuur van het gezelschap per 1 december de huur opgezegd. Hoewel die

Twee raambiljetten, van de PvdA met Ben van Herpen en Rosmalens Belang met Bert de Haas, uit 1990, en een oud raambiljet uit de voorloper van Rosmalens Belang: de PWR eveneens met Bert de Haas als lijsttrekker. In de Rosmalen collectie van Henk de Werd (Stadsarchief van 's-Hertogenbosch) kan men nog veel reclamemateriaal terugvinden van de plaatselijke verkiezingen in Rosmalen vanaf 1962.

ROSMALENS BELANG
ROSMALENS BELANG
ROSMALENS BELANG

ROSMALENS BELANG VOOR UW BELANG STEM

LIJST

1	L.N.	de Haas
2	M.J.	van Grunsven
3	J.	de Letter
4	C.C.	de Jong
5	H.	Goedhart
6	H.J.	Brok
7	C.W.	van Boekel
8	A.W.	Hoedemakers-v.d. Sluis
9	B.C.	Lensing
10	H.A.P.M.	Pennings-v.d. Laest
11	L.A.	Kerkhof
12	J.G.W.	Sprinkel
13	H.	Stam
14	B.T.	van Breenen
15	C.W.	Vos
16	M.J.	van Breugel
17	C.L.	v.d. Berg
18	M.W.	van Creijl
19	K.J.A.	Stoffels
20	A.A.	van Rosmalen
21	F.J.J.	van Pinksteren
22	J.A.M.	van Raren

LIJSTTREKKER:
BERT de HAAS

datum al is verstreken en de revue de ruimte nog gebruikt, wil de gemeente nog niet tot ontruiming over gaan. Burgemeester R. Pans: 'Dan moet er politie aan te pas komen. Die weg slaan we liever niet in. Maar als ze de zaak op deze harde manier willen spelen dan zullen ze aan ons ook een harde hebben. Ik denk niet dat het revuegezelschap daar veel mee zal opschieten.' De gemeente wil het terrein aan de Van Meeuwenstraat in het Rosmalense centrum gebruiken voor de bouw van een peuterspeelzaal. Pans: 'We hebben de huur op tijd opgezegd. De aannemer staat al klaar. We willen beginnen. Bovendien kan het gezelschap naar het onderkomen van peuterspeelzaal 't Rommelpotje aan de Azaleastraat. Daar kunnen ze zo terecht. En als

we de zaken rond de huishoudschool rond hebben, kan de revue daar naar toe.' (De burgemeester bedoelde hier de leegstaande school van LHNO "de Bron", die de gemeente wilde inrichten als muziekschool en als cultureel centrum, omdat er voorzichtige plannen bestonden om "De Kentering" te verkopen, hetgeen geschiedde in 1991. De Kentering ging toen over in handen van dansschool Verhoeven. HdW) 'De gemeente maakt er een rommeltje van. Je kunt een huurder niet zo maar op straat zetten', zegt advocaat J. van Mierlo namens het bestuur van het revuegezelschap. 'De revue wil best verhuizen naar een andere ruimte. Het gezelschap is heus niet veeleisend, maar een echt alternatief is er nog niet', aldus Van Mierlo.

Hij wijst de ruimte aan de Azaleastraat van de hand. 'Ik ben al akkoord met de gemeente over aankoop van dat terrein voor de uitbreiding van het bedrijf dat ernaast zit', aldus Van Mierlo, die even met de pet op spreekt van directeur van zijn bedrijf Van Mierlo Kantooexploitatie. 'Ik wil best het revuegezelschap aan de Azaleastraat voor een paar maanden onderdak bieden. Maar ook ik wil daar snel aan de slag.'

Volgens Pans zijn de besprekingen met Van Mierlo over aankoop van de grond nog niet rond. 'Hij heeft de grond nog niet gekocht en de bouwplannen voor de uitbreiding zijn ook niet goedgekeurd. Wij willen de bouwplannen zeker niet tegenhouden, maar het is nu geen reden dit alternatief af te wijzen.' Van Mierlo is ervan overtuigd dat het revuegezelschap voor de rechtbank sterk zal staan. De advocaat stelt dat het gezelschap recht heeft tot 1 september 1993 de ruimte aan de Van Meeuwenstraat te gebruiken. De gemeente had het revuegezelschap in oktober 1988 laten weten het huurcontract niet met vijf jaar te willen verlengen en zegde de huur op per 1 augustus 1989. Voor de periode erna werd een nieuwe huurovereenkomst gesloten. Van Mierlo voert nu aan, dat de gemeente pas na het verlopen van het oude huurcontract met een nieuwe overeenkomst is gekomen. Het bestuur van het revuegezelschap dacht er volgens de advocaat toen ten onrechte goed aan te doen de nieuwe overeenkomst voor verlenging van het contract met een jaar te tekenen. Deze overeenkomst is volgens hem daarom niet rechtsgeldig. Uiteindelijk verhuisde ook het revuegezelschap naar het nieuwe cultureel centrum "De Bron".

Wordt vervolgd.

Enkele namen van panden onder Hintham nader toegelicht

Wim Veekens

Inleiding

Twintig jaar geleden, maart 1999, heb ik in de *Rosmalla* een artikel gewijd aan naamgeving met dieren in een aantal huisnamen onder de gemeente Rosmalen. Het betrof de huisnamen *Het Bont Paardje*, *De Roskam* (2x), *De Rode Leeuw* (2x), *De Valk* en *De Drie Zwaantjes*. (Zie: kopje Verwijzingen.) In het vorige nummer van dit periodiek, december 2018, staat een belangwekkend artikel van Ad van Liempt over onder meer namen van panden onder Hintham. (Zie: Verwijzingen.) In dit artikel worden enkele namen van panden vermeld die in mijn bijdrage uit 1999 al genoemd en toegelicht zijn: *De Rode Leeuw*, *De Valk* en *De Drie Zwaantjes*. In het afgelopen najaar, eind oktober 2018, is van mijn hand een uitgebreid naslagwerk verschenen over de naamgeving van een vijfhonderdtal huizen onder Boxtel vanaf 1450 tot circa 1980. (Zie: Verwijzingen.) Veel van deze nader toegelichte en verklaarde Boxtelse huisnamen komen ook elders in Nederland en Nederlandstalig België voor. Uit het artikel van de heer Van Liempt blijven er drie namen over die ook in het Boxtelse huisnamenboek staan: *De Bellaard*, *De Koning van Engeland* en *Sint Joris*. De nadere toelichtingen op deze huisnamen onder Hintham zijn nagenoeg dezelfde als die uit het naslagwerk over de huisnamen van Boxtel.

Namen van panden

1. DE BELLAARD

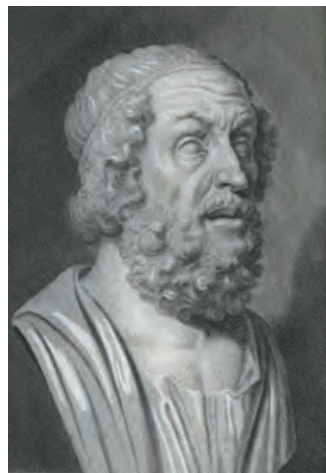
Oude vermeldingen:

Huijs, hoff: den bellart, 1631; (*huis:*) *den Bellardt*, 1668; *huijsinghe achter den Bellart*, 1709 (3x De Werd [1985], p. 294-295) (Zie: Verwijzingen.); *huijsinge: den Bellaart*, 1753 (Werkgr.); *inden Bellaert*, 1756 (Werkgr.); *de herberg: den Bellard*, 1775 (artikel A.v.L, p. 21); (*huis:*) *den Bellard*, 1782 (Werkgr.); (*huis:*) *den Billard*, 1806 (Werkgr.). (Zie: Verwijzingen.)

In Den Bosch stond ook een huis met de naam *Den Bellaert* (Mosmans 1973 = 1906, p. 27). (Zie: Verwijzingen.) Volgens Mosmans (p. 58 trefwoord *De Swarte Bellaert*) is *bellaard* “de voorste koe eener kudde, die de bel om

heeft.” Vergelijkbaar hiermee is het woord *belhamel*. Een hamel is een gecastreerde ram (mannelijk schaap). Deze ram, die door de castratie rustiger is dan een onbesneden ram, voerde met een bel om de nek een schaapskudde aan. De belhamel was dus de aanvoerder of leider van een groep. Deze neutrale betekenis kreeg later, eind 16de eeuw, de figuurlijk minder positieve (bij)betekenis van ‘oproer-kraaiër: aanvoerder van een oproer’ (<https://historiek.net/belhamel/63874>).

Wat waarschijnlijker is, is dat *bellaard* staat voor *beller*, namelijk iemand die een bel luidt; dan is *bellaard* te vergelijken met Middelnederlands (ca. 1200 – ca. 1500) *bellerman* ‘omroeper’ (MNHW, p. 72). (Zie: Verwijzingen.) Een bellerman was een omroeper of boodschapper die met een bel zijn aanwezigheid aankondigde. Het was zijn taak het nieuws en gebeurtenissen onder de bevolking van de stad of het dorp te verspreiden. Van groot belang waren de mededelingen die hij deed in opdracht van het stads- of dorpsbestuur. Een bekende omroeper uit de Griekse mythologie was Stentor, een heraut uit de Trojaanse Oorlog die rond 800 v. Chr. leefde. Met zijn stem, even krachtig als die van vijftig mannen samen, was hij bij machte vanaf het slagveld rechtstreeks verslag uitbrengen naar de stad! Aan hem is de term *stentorstem* te danken, dat wil zeggen: een buitengewoon doordringende en zware stem (www.jandierckx.be/jandebelleman/geschiedenis/). (Vergelijk Veekens, 2018, p. 35-36.)

Afbeelding 1. Stentor, de beroemde Griekse heraut (omroeper) en held van de Trojaanse Oorlog

(www.jandierckx.be/jan-de-belleman).

2. DE KONING VAN ENGELAND

Oude vermeldingen:

(Huis:) *den Koninck van Engelant*, 1702; (huis, erfen hof:) *den Coning van Engelandt*, 1723; (huiss: *den Coninck van Engelandt*, 1729; (huis:) *de Koning van Engelant*, 1734; (huiss:) *de Koning van Engeland*, 1832 (5x Werkgr.).

De huisnaam *De Koning van Engeland* is - kan men wel aannemen - een uitdrukking van wat men 'politieke gevoelens' noemt. De koning van Engeland (Schotland en Ierland) aan het einde van de 17de eeuw, begin 18de eeuw is 'onze' stadhouder Willem III (Willem Hendrik III van Oranje), bestuurder van Holland, Zeeland, Utrecht, Gelre en Zutphen, Overijssel en Drenthe. Van 1689 tot 1702 is Willem koning van Engeland. Hij was gehuwd met zijn volle nicht Maria/Mary Stuart, de oudste dochter van koning Jacobus II van Engeland. Denken dat deze naam misschien gekozen is om reizigers uit Engeland naar hier te trekken is (voor Rosmalen en omgeving) wel heel erg gewaagd. Van Passen (1962, p. 541) zinspeelt wel op deze mogelijkheid voor het dorp Kontich in de provincie Antwerpen. (Zie: Verwijzingen.) Overigens, in Bostel duikt de naam voor het eerst op aan het einde van de 17de eeuw, anno 1696: *de herberghe gen[oem]pt. den Coninck van Engelandt*. (Vergelijk Veekens, 2018, p. 135.)

Afbeelding 2.
Willem III van
Oranje, Koning
van Engeland,
Schotland en
Ierland

(https://nl.wikipedia.org/wiki/willem_III_van_Oranje).

3. SINT-JORIS

Oude vermeldingen:

Huisinge, schuur, schop: St. Joris, 1737 (De Werd [1985], p. 301); (huis c.a.): *S' Joris*, 1779; (huis, hof:) *St. Joris*, 1797; *une maison appelée St. George avec écurie, grange, jardin*, 1813 (= een huis genaamd *St. Georgius / Joris*, met *stal, schuur, tuin*, WV) (3x Werkgr.).

Eerst een stukje etymologie (woordgeschiedenis) van het voorgevoegde element *sint-* en de naam *Joris*. *Sint-* gaat terug op Middelnederlands *sente*, *sint*, *sant* 'heilig (voor heiligennamen), heilig persoon'. Het is ontleend aan Frans *saint*, *sainte* 'heilige', ontwikkeld uit Laatlatijn *sanctus* 'heilige', zelfstandig gebruik van klassiek Latijn *sanctus* 'heilig, gewijd', voltooid deelwoord van *sancire* 'wijden, heilig maken' (EWN, 2009, S-Z, p. 156). (Zie: Verwijzingen.) De (heiligen)naam *Joris* is afgeleid van Grieks *georgos* 'landbouwer, bewerker van de aarde'. Vergelijk met dit oorspronkelijk Griekse woord de naamsvorm *George(s)*.

Sint-Joris (3de eeuw) is eigenlijk Georgius de Grote, een Griekse soldaat die als martelaar stierf vanwege het openlijk belijden van zijn christelijke geloof. Volgens een legende redde hij een maagdelijke koningsdochter van een draak. Hij wordt meestal afgebeeld als een ridder gezeten op een schimmel met witte vaan en rood kruis terwijl hij een draak bestrijdt. Ridder Joris is de vertegenwoordiger van het goede, de draak het symbool van het kwade (Van der Schaar, 1993, p. 184) (Zie: Verwijzingen.) De heilige Joris is de schutpatroon van onder anderen artiesten, boeren (vanwege de betekenis van zijn naam), cavaleristen, gevangenen, herders, mijnwerkers, militairen, padvinders, ridders, ruiters, (voetboog)schutters, smeden, verkenners, wandelaars en zadelmakers. Hij werd onder meer aangeroepen om een nieuwe woning in te zegenen, om de macht van satan te breken en voor mooi weer te zorgen (Van der Linden, 1999, p. 337-338). (Zie: Verwijzingen.) (Vergelijk Veekens, 2018, p. 190-192.)

Verwijzingen

EWN = Philippa, M. & Debrabandere, F. & Quak, A. (2003-2009). *Etymologisch woordenboek van het Nederlands*, 4 delen, Amsterdam.

Liempt, A. van (2018). Gevelstenen en namen van panden in Hintham, deel 1, in: *Rosmalla*, jg. 28, nr. 3, p. 20-24.

Linden, S. van der (1999). *De heiligen. Levens, kalender, attributen, patronaten, iconografie*, Amsterdam/Antwerpen.

MNHW = Verdam, J. (1970 = 1932). *Middelnederlandsch Handwoordenboek*, Den Haag.

Mosmans, J. en A. (1973 = 1906). *Oude namen van huizen en straten te 's-Hertogenbosch*, Schiedam.

Passen, R. Van (1962). *Toponymie van Kontich en Lint*, Gent.

Schaar, J. van der (1993). *Woordenboek van voornamen*, Utrecht.

Veekens, W. (1999). Naamgeving met dieren in een aantal Rosmalense huisnamen, in: *Rosmalla*, jg. 9, nr. 1, p. 5-13.

Veekens, W. (2018). *Van de Aar tot de Zwarte Raaf. Ruim vijf eeuwen kleurrijke huisnaamgeving in Boxtel*, Woudrichem.

Werd, H. de [1985]. *Rosmalen Vroeger*, [Rosmalen].

Werkgr. = Werkgroep Veldnamen (L. van der Aa).

Afbeelding 3. De heilige Joris (Georgius) met de lans die de bek van de kinderverslindende draak doorboort. Feestdag: 23 april. (Collectie F. van Susante/ foto: R. van Nooijen).

Vervolg: Voor u gehoord

D'n inne kammeraod teege d'n andere:
"Mèn vrouwke is unnen engel!"

D'n andere:
"Dè geluk maag ik niej hebben, de m'n leeft nog."

Hij slù deur ès unne punder.
(Hij slaat door als een unster.
Je kunt niet vertrouwen op zijn verhaal.)

Es d'n èrremoei de deur inkùmt,
vliegt de liefde het venster ut.

"Bènde gè er eentje van 'n tweeling?
"'t Zit bè ulliej toch niej in d'n aard?"
"Nee..mar onze vòdder waar in slaop gevalle."

O.J.C. - NIEUWS

Vooral onze vrienden in Indië zullen wel benieuwd zijn, hoe onze club er bij staat. En naargelang de competitie ten einde loopt, neemt de plaats van de verschillende verenigingen op de standenlijst vaster vorm aan.

Direct nadat ons vorige nummer van "Contact" verscheen, bereikte ons 't bericht, dat St.M.Gestel het kampioenschap behaald had in de 3e klasse B, District IV.

In de wedstrijd tegen S.C.B. (Bat'a te Best) wisten de Gestelnaren op 25 Jan. j.l. de beide punten mee naar huis te nemen door met 2-1 te winnen waarmede zij beslag legde op het begeerde kampioenschap.

Zondag 8 Febr. moesten onze jongens naar de kampioenen. Voor de aanvang van de wedstrijd vond een korte hul-

diging plaats waarbij door de heer van der Plas, voorzitter van O.J.C. enige woorden werden gesproken, en hulde werd gebracht met het behaalde kampioenschap, door het aanbieden van een bloemenmand.

De Gestelse Voorzitter, de Heer Pennings dankte O.J.C. voor deze vriendelijke geste, en sprak de hoop uit dat de vriendschapsbanden die tussen beide verenigingen altijd bestaan hadden, zo mochten blijven, liever nog nauwer aangehaald zouden worden.

De uitslag van deze wedstrijd was, -hoewel zeer flatteerd - toch zeker wel door Gestel verdiend. De onzen moesten met 5 - 0 het loodje leggen. Toch was het, mede door het enthousiaste spel van Gestel, een faire en mooie wedstrijd, waarop we allen met veel genoegen kunnen terugzien.

Verder werden door ons geen competitie-wedstrijden meer gespeeld. Wel was er op 25 Jan. j.l. een wedstrijd vastgesteld tegen Haarsteeg, doch deze moet alsnog plaats hebben.

Voor a.s. Zondag, 22 Febr. is vastgesteld de wedstrijd O.J.C. - Best Vooruit. Onvoorziene omstandigheden daargelaten zullen de beide puntjes wel in Rosmalen blijven.

Volgende keer geven wij een overzicht der lagere elftallen, welke dan nagenoeg uitgespeeld zijn. Ter algemene orientatie laten wij hier nog de standenlijst volgen per 15 Februari 1948:

St.M.Gestel	: 18	gesp.	32	p.	Vl.Boys	: 17	ges.	15	p.
S. C. B.	: 16	,,	23	p.	Best Vooruit	: 15	,,	13	
O. D. C.	: 17	,,	23	p.	Haarsteeg	: 15	,,	12	
O. J. C.	: 16	,,	19	p.	Zaltbommel	: 14	,,	8	
U.D.I.	: 19	: 17	,,	15	p.	Oisterwijk	: 17	,,	2

Dina Wonders ging wel mee !

Jo Versteijnen

Tijdens die lange vreselijke bezettingstijd tussen 1940 en 1945 ging het dagelijkse leven zo goed en zo kwaad als het maar kon toch zijn gang in ons Rosmalense dorp. Er overleden dorpsgenoten, maar er werden ook kinderen verwekt en geboren. Alleen wist je negen maanden vooraf niet wat er op de dag van de geboorte allemaal zou plaatsvinden.

Bergt G185 (tekening R. Versfelt-Hoogeboom)

Zo gebeurde het ook in ons gezin op de Bergt G185. Mijn moeder was in verwachting van haar vierde kind en ze zou rond eind oktober 1944 bevallen. Normaal gesproken geen probleem, ze was een gezonde vrouw en de vorige drie bevallingen waren ook prima gegaan. Dus waarom zorgen maken.

Alleen, zorgen waren er wel. Er was nog een bevrijding op komst. Het gonsde al dagen door het dorp, de bevrijders zijn onderweg. Binnenkort zijn we weer vrij. Die bevrijding ging echter niet zomaar, de bezetter moest verslagen worden en die gaf zich niet zomaar gewonnen. De geallieerden bleven steken op de Kruisstraat en moesten zich voorbereiden op een moeilijke, zwaarbevochte bevrijding van uiteindelijk de stad 's-Hertogenbosch.

Maar o wee, bij mijn moeder dienden zich in de morgen van 22 oktober de eerste weëen aan. Na drie bevallingen had ze wel de nodige ervaring om te weten hoe de situatie was. Mijn vader kreeg dus de opdracht om dokter Hanegraaff maar te gaan halen, hun huisarts, die meestal bij de bevallingen aanwezig was. Dokter Hanegraaff woonde in de Stationsstraat en vader ging lopend (fiets was er niet)

Geleed in een gefortuichte gelofte
de afid van wijger
de Wafelke Zeeploude Heer
**Hanri Johan Benjamin
Hanegraaff van der Colff,**
Hof van de R.K. Afdelingsregering,
in leven 35 jaar oud in Rosmalen,
ontgaten van Marroun

Anna Henriette Josephine Celis,
geboren te Buiksloot 31 Maart 1888 en overleden te
Rosmalen, kelt in vrolijk, na dapper doornste ziekte
en lijden, 11 Augustus 1951, zijde overleden van de
R.K. Sacramenten, die hij 6 Augustus met ionge
gedachte ontving.

Niet is wijger dan een zulge dood.
Hij was oprecht en vriendelijk, waar geallieerd en
lijdelijk strecken van hant uit lijfzonder voor zijne
staken, altijd bereid om te helpen en te troosten, op te
kousen, te gerouwen of te verlichten. Hij maakte het ge-
meestelijk om het woord van God te verlichten. „Liefde
den geestelike“, want hij is a geboren in stiekem en
lijden om te verlichten en te sterken.

Daarom is zijne geestelike verzorgingsplicht.
Mogen de verdienste die hij bijzond met trouwe
en gebed, hij het intreden in den wereld en den over-
gang naar het andere leven aan bij God dankbaar zijn?
Dankbare Vrouwen, met wie ik zoveel jaren gelukkig
liefde, die mij een trouwe helpster waren in de afwij-
ning van mijn ziekte, geestes had ik nog een laatste
toezegging met U doorgebrecht. God loofe het andere
kerklijk, maar Hij was hant zijn in die hant, het
aanwijzen overzien.

Beslisterenten, collega's en vrienden gelofte
mijnen.
M. Maria, mijn liep en trouwe in hant, bij
voor mij.

Mijn Jenu, herbariteit!

Hanri Johan Benjamin Hanegraaff van der Colff geboren in Buiksloot (een tuindorp bij Amsterdam) op 31 maart 1888. Hij overleed op 11 augustus 1951 in Rosmalen waar hij 35 jaar huisarts was geweest. Zijn woning met praktijk had hij in de Stationsstraat. Hij was getrouwd met Anna Celis.

vanaf de Bergt, door de wei van Van der Doelen – de Doelse wei – en kwam zo tussen de winkel van Karel de Veer en villa 't Ven uit op de kruising Dorpsstraat – Weidestraat – Stationsstraat. Gelukkig was de dokter thuis en hij hoorde het verhaal van mijn vader aan. Terwijl hij in alle gevallen meteen beschikbaar was voor zijn patiënten, begon hij nu te twifelen of hij wel mee zou gaan in deze situatie. Met het oprukkende bevrijdingsleger zo dichtbij leek het hem beter om op zijn post te blijven. Zodoende dacht hij beter van dienst te kunnen zijn - bij de eventuele gevolgen van de bevrijding - voor de Rosmalense bevolking. Ga Dina maar vragen, stelde hij voor.

Vader ging onverrichter zake maar weer op pad en liep via de Dorpsstraat naar het huis van Dina Wonders, de toenmalige vroedvrouw in Rosmalen. De bevrijding van Rosmalen leek nu volop in actie te komen. Over en weer werd druk geschoten en de granaten vlogen over zijn hoofd. De situatie werd er niet veiliger op.

Dina hoorde het verhaal aan, greep haar jas en verloskoffer en zei, Kom Piet we gaan nu het nog kan, straks schieten ze ons overhoop als we pech hebben. Door 't Ven naar de Bergt was niet zo ver, maar in deze situatie waren ze toch blij om heelhuids bij mijn moeder te arriveren. Ook die had

in angst gezeten. Niet alleen door de sneller opkomende weeën, maar zeker ook door het lange uitblijven van haar man met de dokter.

Dina ging voortvarend te werk. Bevallen in de schuilkelder was geen optie. Dus moest de bevalling nog in de woning plaats vinden. Daarna zou moeder met kind – gezeten op een stoel – door twee mannen naar de schuilkelder worden gedragen. Ondertussen maar hopen dat de woning niet het einddoel zou worden van een granaat uit de oprukkende tanks van de bevrijders. Gelukkig ging alles goed en zo werd die middag mijn broer Carel geboren.

En Dina, die heeft de nacht bij ons in de schuilkelder doorgebracht en is de volgende dag in een bevrijd Rosmalen trots om de geslaagde bevalling en overladen met dankbetuigingen naar huis gegaan.

Geerdina (Dina) Wonders is geboren op 28 september 1892 als kind van Lambertus Wonders en Lamberdien van Galen. Ze is in Heeswijk geboren, maar haar ouders woonden in Berlicum. Volgens het dienstbodenregister werd ze op 2 juli 1909 (als meisje van 17 jaar) ingeschreven in de gemeente Nuland om daar van 5 juli 1909 tot 27 december 1912 te werken als dienstbode. Daarna vertrok Dina naar 's-Hertogenbosch (vermoedelijk voor de opleiding tot vroedvrouw). Vele jaren heeft Dina dit beroep uitgeoefend in Rosmalen en veel dorpsgenoten zijn bij hun geboorte geholpen door de handen van deze prachtige vrouw.

De jonge Dina Wonders

Piet en Pietje met drie kinderen Annie, Henk en Jo

Voor de gelukkige familie Versteijnen was het die dag nog even spannend. Zoals bijna elk huis in die tijd had ook ons huis een vrij ruime tuin. Tijdelijk zelfs tot genoeg van mijn vader en een paar van zijn broers. Er werden namelijk tabakspianten opgezet om zodoende wat rookwaar te hebben. De dag na de geboorte werden we inderdaad bevrijd. Ik zie nog een lange rij militairen, met een soldaat met een

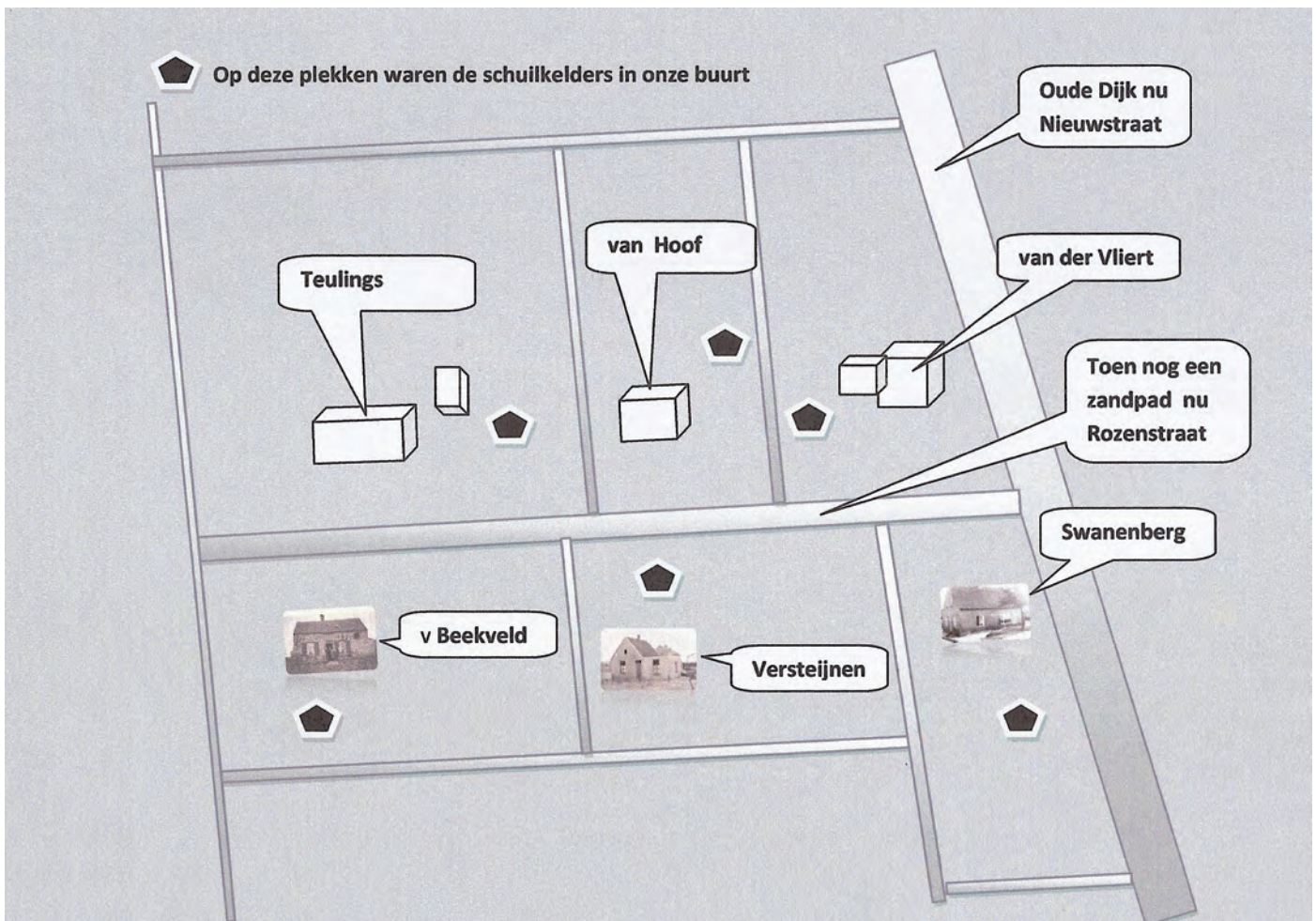
mijndetector voorop door onze tuin lopen. Enkele uren later kwamen er een paar tanks door de tuin en die reden richting de schuilkelder. Gelukkig stond mijn vader buiten te kijken naar al die drukte en sprong met zwaaiende armen voor de schuilkelder om maar te zorgen dat die kolossen tijdig stopten. Gelukkig was dat het geval maar niemand snapte wat de bedoeling was van het gebaar van die man. Mijn vader, geboren in de Krommenhoek, beheerste prima het Rosmalens dialect, maar daar snaptten die Welshmen weer weinig van. Ik was toen een jongetje van 6 jaar en heb een bevrijder bij zijn hand gepakt en meegetrokken naar de schuilkelder met de woorden, baby, baby. Nu begrepen ze wat er onder die hoop zand lag en er werden handen geschud. Mijn oudere zus moest de volgende dag naar een boerderij iets verderop komen en ze kreeg daar een groot wit brood in haar handjes gestopt met de woorden “for mother”.

De schuilkelders

Toen er serieuze berichten binnenkwamen over een mogelijke bevrijding van onze regio en dat het ook gepaard zou kunnen gaan met hevige gevechten, werden ook de bewoners van de Bergt aangeraden om schuilkelders te gaan bouwen om, als het nodig was, een beetje veilig te kunnen overleven. In alle tuinen op de Bergt werd daarna driftig gewerkt aan een ondergronds onderkomen. De kelder moest groot genoeg zijn voor het aantal personen dat er in moest schuilen, het moest stevig zijn, zodat het niet in kon storten. En, het moest toch ook nog een klein beetje woonbaar zijn. Je wist tenslotte niet hoeveel uren of nachten je er door moest brengen. Ten eerste moest er een plan komen. Waar kon je de schuilkelder het beste maken en was die plek wel veilig genoeg? Met man en macht werden er grote gaten gegraven met slingerende ingangen tegen eventueel verdwaalde kogels of granaatscherven.

Voor het dak werden palen/balken gebruikt, bespannen met gaas, daarop weer lagen stro en tenslotte de uitgegraven aarde als toplaag. Ook moest er een pijp door het dak komen voor de ontluftung. Alles bijeen een hels karwei, maar het ging om levensbelang. Vele angstige uren zijn zo door veel mensen in deze schuilkelders doorgebracht. Men was dan ook dolgelukkig toen de mannen van de 53rd Welshdivision ten tonele verschenen. Eindelijk waren we vrij!

Hieronder een situatieschets rondom ons huis op de Bergt. Op deze plekken lagen de schuilkelders in onze buurt. Als we als kinderen buiten aan het spelen waren en we hoorden schieten, wat ook na de bevrijding nog regelmatig gebeurde vanuit de overkant van de Maas, dan wisten we precies waar de dichtsbijzijnde schuilkelder was en dat we daar bescherming konden vinden.

HEEMKUNDEKRING ROSMALEN DANKT ZIJN SPONSORS

Apotheek Rosmalen	Oude Baan 9	5242 HT	Rosmalen
Bouwmans Oliehandel	Westeind 2	5245 NL	Rosmalen
HAMA v.d. Meulenreek	Aaborch 3	5247 SW	Rosmalen
Huub Steenbekkers - Advies en Schilderwerken	Kievitsven 48	5249 JJ	Rosmalen
Gebroeders Voets	Vinkenveld 4	5249 JP	Rosmalen
De Fiets Tweewielers	Graafsebaan 95B	5248 JT	Rosmalen